

Univerzita Palackého v Olomouci
Cyrilometodějská teologická fakulta
Katedra křesťanské sociální práce

Uplatnění uživatelů návykových látek na trhu práce

Bakalářská práce

Studijní program

Sociální práce

Autor: Melisa Malárová
Vedoucí práce: Mgr. Štěpán Žáček

Olomouc 2024

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto práci zpracovala samostatně na základě použitých pramenů a literatury uvedených v bibliografickém seznamu.

V Olomouci dne 24. dubna 2024

Melisa Malárová

Poděkování

Na tomto místě ráda bych vyjádřila vděčnost Mgr. Štěpánu Žáčkovi za jeho vedení a podporu během psaní této kvalifikační práce. Jeho odborné rady a trpělivost mi byly neocenitelnou pomocí při dosahování vytyčených cílů. V neposlední řadě děkuji své matce za podporu a obětavost, kterou mi prokazovala po celou dobu mého studia. Vděk chci vyjádřit i svým přátelům, kteří mi dodávali sílu a odvahu překonávat překážky.

Obsah

Seznam zkratek	10
Seznam tabulek a grafů	11
Úvod.....	13
1 Představení tématu	15
1.1 Vymezení důležitých pojmů.....	15
1.2 Rešerše výzkumů a zdrojů.....	16
1.3 Popis výchozího stavu	17
1.3.1 Zaměstnavatelé v postavení zaměstnávání uživatelů návykových látek a význam práce pro bývalé uživatele návykových látek.....	17
2 Bývalí uživatelé návykových látek, osoby v rekonvalescenci	19
2.1 Léčba závislosti a podpora v abstinenci	19
2.2 Rizika a dopady užívání návykových látek	20
3 Propojení tématu s teoriemi a metodami sociální práce	22
3.1 Biopsychosociální přístup při řešení závislosti na návykových látkách	23
3.2 Skupinová psychoterapie.....	23
3.3 Empowerment přístup v sociální práci	26
4 Propojení problematiky uplatnění uživatelů návykových látek na trhu práce se sociální politikou.....	27
4.1 Politika zaměstnanosti	27
4.1.1 Legislativa vztahující se k uplatňování bývalých uživatelů návykových látek na pracovním trhu	29
5 Propojení tématu uplatnění uživatelů návykových látek na trhu práce s etikou	33
6 Analýza potřebnosti.....	35
6.1 Přehled dat.....	35
6.1.1 Rozhovor	36
6.2 Specifika cílové skupiny.....	37
6.3 Příčiny problému a jeho důsledky	37
6.4 Stakeholderi.....	39
6.5 Úspěšný příklad projektů v České republice a v zahraničí.....	41
6.6 Závěr analýzy potřebnosti	42
7 RESTART – Projekt pro úspěšné uplatnění bývalých uživatelů návykových látek na trhu práce	43

7.1 Cíl projektu:.....	43
7.2 Cílová skupina.....	43
8 Klíčové aktivity a indikátory splnění projektu	45
Název	45
Příprava.....	45
Úvodní setkání.....	45
Průběh skupiny	45
Ukončení.....	45
8.1 Klíčová aktivita 1 – Příprava.....	45
8.2 Klíčová aktivita 2 – Úvodní setkání	46
8.3 Klíčová aktivita 3 - Průběh skupiny	47
8.4 Klíčová aktivita 4 – Ukončení projektu.....	49
9 Výstupy a předpokládané výsledky projektu	50
9.1 Management rizik.....	50
9.2 Přidaná hodnota projektu.....	51
9.3 Harmonogram – Ganttův diagram.....	52
9.4 Rozpočet projektu.....	53
9.5 Logický rámec projektu.....	55
Logika intervence	55
Objektivně ověřitelné ukazatele	55
Zdroje, prostředky k ověření	55
Předpoklady a rizika	55
Záměr projektu	55
Zavedení prospěšné aktivity pro bývalé uživatele návykových látek v Azylovém domě v Řepčíně.....	55
Předpokládaný počet 4–10 zúčastněných mužů na jednom skupinovém setkání z 16.....	55
Prezenční listina.....	55
Cíle projektu	55
Vytvoření projektu RESTART pro muže v Azylovém domě v Řepčíně	55
4 měsíce fungující projekt pro muže v Azylovém domě v Řepčíně.....	55
Prezenční listina a evaluační dotazník.....	55
Nízká účast Motivace k účasti na setkáních	55
Výsledky, výstupy	55
Fungování 4měsíční projektové skupiny	55

Zplnomocnění a participace mužů na projektu.....	55
Prezenční listina a evaluační dotazník.....	55
Muži využívají získané zkušenosti v rámci svého osobního života	55
Klíčové aktivity	55
Finanční zdroje	55
Harmonogram projektu.....	55
Bibliografie.....	59
Seznam příloh	63
Přílohy	65

Seznam zkratk

ČR – Česká republika

EU – Evropská unie

Kč – Koruna Česká

MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí

Seznam tabulek a grafů

Graf 1: Míra nezaměstnanosti	28
Graf 2: Ganttův diagram	52
Tabulka 1: Klíčové aktivity a indikátory splnění projektu.....	45
Tabulka 2: Management rizik	51
Tabulka 3: Rozpočet projektu	54
Tabulka 4: Logický rámec projektu	55

Úvod

V dnešní době se společnost potýká s rostoucími problémy spojenými s užíváním návykových látek, a to má významný dopad na jednotlivce i na společenské struktury jako celek. Tato problematika vyžaduje systematický a multidisciplinární přístup k řešení, v němž má sociální práce klíčovou roli.

Uplatnění jedinců s historií užívání návykových látek na trhu práce je tématem, které se v poslední době stává stále palčivějším. Globální ekonomické a sociální změny spolu s rostoucí mírou stresu a tlaku ve společnosti mohou přispívat k zvyšujícímu se počtu lidí, kteří se uchylují k užívání různých návykových látek jako způsobu zvládnání těchto tlaků. Důsledky užívání návykových látek, včetně ztráty zaměstnání nebo snížení pracovní produktivity, mohou mít pro jednotlivce i jejich okolí vážné následky.

V rámci této práce se zaměřím na analýzu současného stavu uplatnění uživatelů návykových látek na trhu práce a identifikuji klíčové faktory ovlivňující jejich zaměstnatelnost. Budu zkoumat jak individuální, tak i strukturální faktory, které mohou ovlivnit schopnost těchto jedinců integrovat se do pracovního prostředí. Dále se zaměřím na možnosti intervencí a podpory poskytované sociální prací s cílem zlepšit šance těchto jedinců na trhu práce a podpořit jejich sociální inkluzi.

Sociální práce hraje klíčovou roli v podpoře jednotlivců s různými sociálními a osobními výzvami, včetně těch spojených s užíváním návykových látek. Zabývá se nejen individuálními potřebami klientů, ale i sociálními systémy, které je ovlivňují. Ve svém působení se sociální pracovníci snaží poskytnout komplexní podporu a intervenční strategie, které respektují individuální potřeby a zároveň berou v úvahu širší kontext, v němž se aktuálně klienti nacházejí.

Cílem této bakalářské práce je zpracovat teoretický podklad, analýzu potřebnosti a projektový záměr, který by podpořil uplatnění uživatelů drog na trhu práce. Konkrétním tématem této práce je uplatnění uživatelů návykových látek na trhu práce.

Analýza potřebnosti představuje klíčový krok při plánování a implementaci projektů v oblasti sociální práce. Provedení této analýzy poskytne důkladné porozumění současné situaci týkající se uplatnění uživatelů návykových látek na trhu práce a identifikuje klíčové oblasti, ve kterých je zapotřebí intervencí a podpory. Projekt tedy bude vycházet z komplexního porozumění problematice a bude navržen tak, aby efektivně reagoval na identifikované výzvy a přispíval k sociální inkluzi uživatelů návykových látek na trhu práce.

Mým hlavním zdrojem motivace pro výběr tématu této bakalářské práce a následnou realizaci projektu je hlavně má touha po pozitivní změně. Již od počátku svého studia v oblasti sociální práce jsem pocítovala silné přesvědčení o důležitosti sociální spravedlnosti a podpory zranitelných skupin ve společnosti. Toto téma mě oslovilo, neboť vidím naléhavost a význam řešení problematiky týkající se uplatnění uživatelů návykových látek na trhu práce. Přímou v terénu jsem se setkala s lidmi, kteří se snaží integrovat do pracovního prostředí, a zároveň

jsem byla svědkem důsledků, které může taková situace mít na jejich osobní život. Cítím, že právě v této oblasti mohu využít svých schopností a znalostí k podpoře těchto jedinců a k poskytnout jim tak perspektivní řešení pro jejich lepší budoucnost.

Struktura práce bude navržena s cílem analyzovat a řešit klíčové aspekty této problematiky. V kapitole představení tématu nejprve vymezím důležité pojmy a poté popíšu rešerši dostupných výzkumů a zdrojů, což poskytne základní podklad pro porozumění tématu.

První část práce nazvaná Představení tématu bude mít za cíl poskytnout čtenáři přehled problematiky, který bude nezbytný pro porozumění celého kontextu. Důležitou součástí této části bude vymezení klíčových pojmů, provádění rešerše dostupných výzkumů a zdrojů a popis výchozího stavu. Následující část Bývalí uživatelé návykových látek, osoby v rekonvalescenci bude dále rozvíjet téma léčby závislosti, rizik a dopadů užívání návykových látek, čímž poskytne hlubší pochopení sociálních a zdravotních aspektů problematiky.

Další části práce – Propojení tématu s teoriemi a metodami sociální práce a Propojení problematiky uplatnění uživatelů návykových látek na trhu práce se sociální politikou budou analyzovat teoretické a legislativní souvislosti tématu, což přispěje k vytvoření pevného základu pro následnou implementaci projektu RESTART. V této části propojím téma i s etikou.

Analýza potřebnosti se pak bude detailněji zaměřovat na specifika cílové skupiny, příčiny problému a stakeholdery, což umožní formulovat konkrétní cíle a strategie projektu. V jedné z posledních kapitol práce představím projekt RESTART – Projekt pro úspěšné uplatnění bývalých uživatelů návykových látek na trhu práce. Projekt bude aktivita v rámci konkrétní sociální služby Azylový dům v Řepčíně, se kterou jsem již měla možnost se seznámit zejména během dlouhodobé praxe. Praxe mi zároveň poskytla i informace o potřebách cílové skupiny. Klíčové aktivity a indikátory splnění budou představovat samotný projekt a jeho důležité prvky. V závěrečné části budou pak Výstupy a předpokládané výsledky projektu.

1 Představení tématu

Tato první kapitola je věnována zejména představení tématu a také vymezení všech důležitých pojmů týkajících se problematiky uplatnění uživatelů návykových látek na trhu práce. Termíny, které jsou zde popisovány, jsou úzce spjaty s tématem této kvalifikační práce a jsou důležité pro pochopení kontextu. Primárně je představen termín návykové látky a termín závislost. Sekundárně kapitola obsahuje popis rešerše a výchozí stav tématu společně s postavením zaměstnavatelů k problematice zaměstnávání uživatelů návykových látek.

1.1 Vymezení důležitých pojmů

Užívání **návykových látek** je součástí lidské historie již od starověku, což ukazuje na dlouhodobou přítomnost tohoto fenoménu v různých kulturách a obdobích. Tyto rizikové látky mají několik rozdělení. Dělí se na legální a nelegální a uměle vyrobené či přírodní. Dále podle účinků na člověka a jeho vnímání. A to na látky stimulační, tlumivé a halucinogenní. Drogy jsou známé zejména tím, že po požití, dokážou transformovat přemýšlení, jednání a vnímání okolního světa a jedince samotného. Návykové látky zahrnují alkohol, omamné a psychotropní látky a další chemické sloučeniny, jež nepříznivě ovlivňují mentální stav a chování jedince. Některé nejčastěji užívané druhy drog: tabák, alkohol, zneužívání léků, opiáty, amfetaminy a jejich deriváty, kokain, extáze, konopí, halucinogenní drogy, těkavé látky (Nzip, ©2022).

V úzkém smyslu znamená **závislost** trvalý vztah k osobě nebo věci, který vychází z intenzivní touhy nebo nutkání uspokojit potřebu. Tento stav má vliv na chování jedince, který je závislý, a omezuje jeho volnost. Člověk postupně ztrácí schopnost objektivně posuzovat přínosy a rizika spojená s užíváním drog či jiných závislostí. Tyto ztráty jsou spojeny s významnými škodami na zdraví a vztazích s ostatními (Nzip, ©2022).

Pro tuto závěrečnou práci je také klíčové definovat, jakým uživatelům návykových látek je věnována. Je důležité zmínit, že hledat zaměstnání pro stále aktivní uživatele drog by mohlo být velice obtížné. Proto je tato závěrečná práce orientována na klienty starší 18 let, kteří už nějakým způsobem prošli léčbou své závislosti. Důležitým faktorem pro tyto osoby je časové období, ve kterém byli aktivními uživateli. Ovlivňuje to jak míru komplikace při znovu začleňování do pracovního života, tak míru pravděpodobnosti k návratu do užívání drog. Dalším podstatným faktorem je druh drogy, který jedinec užíval.

Je nutné brát v potaz, že každý jedinec, který prošel nějakou formou léčby závislosti čelí řadě rizik a dopadů svého předešlého chování. Tato rizika a dopady závislostí jsou později v textu detailně popsány.

Na návykových látkách si člověk může jednoduše vytvořit závislost. Ať už psychickou či přímo fyzickou. Obě jsou velice nebezpečné a mají mnoho negativních dopadů na člověka a jeho okolí. Jakákoliv závislost může snížit nebo zcela eliminovat pracovní schopnost jedince. Pro celkové porozumění problematice je velmi důležité pochopit fungování a vliv návykových

látek, které jedinec užívá nebo je na nich závislý. Každá látka funguje odlišně a ovlivňuje mysl a činy konzumenta jiným způsobem.

1.2 Rešerše výzkumů a zdrojů

Ke shromáždění potřebných informací pro tuto kvalifikační práci bylo užito především internetových zdrojů. Převážně byly použity články z různých webových stránek. Například NZIP.NZIP – Národní zdravotnický informační portál, kde byla zjištěna a ověřena většina informací o drogové problematice a návykových látkách jako takových. Dále jsou na těchto webových stránkách konkrétně popsány účinky těchto drog na lidskou psychiku a tělo, které jsou klíčové pro pochopení fungování bývalých uživatelů na trhu práce. Dále byly informace vyhledávány ve zdrojích Google scholar a Ebsco. V těchto vyhledávacích byla použita tato klíčová slova: trh práce, uživatelé návykových látek, návykové látky, uplatnění na trhu práce. Na webu Google scholar bylo po zadání klíčových slov nalezeno 8110 zdrojů. Dále byl zadáný dotaz zkonkretizován v sekci rozšířeného vyhledávání na výsledky pouze od roku 2010 do roku 2024. Po tomto kroku Google scholar vyhledal 7990 zdrojů. Zdroje byly dále seřazeny podle relevance a zůstalo jich 3010. S tímto počtem prací už bylo možné pracovat. Přečteno bylo zhruba prvních 100 zdrojů a abstraktů. Jako relevantní zdroj byla identifikována kniha Oldřicha Matouška a kolektivu s názvem Metody a řízení sociální práce.

Knihy byla velmi nápomocná při psaní kapitoly propojení tématu s teoriemi a metodami sociální práce. Byly v ní nalezeny užitečné informace o skupinové psychoterapii.

Dalším relevantním zdrojem pro tuto kvalifikační práci byla například učebnice Ivany Dukové a kolektivu s názvem Sociální politika, Učebnice pro obor sociální činnost. V této knize bylo nalezeno mnoho informací k tématu politiky zaměstnanosti, která je součástí kapitoly propojení tématu uplatnění uživatelů návykových látek na trhu práce se sociální politikou.

Ve vyhledávači Ebsco byl postup následující: zadána byla již zmíněná klíčová slova a vyhledávač našel pouze 2 dokumenty, které pro tuto kvalifikační práci nebyly relevantní. Dokumenty popisovaly pouze aktivní uživatele návykových látek, proto tento webový vyhledávač nebyl nadále používán.

Jako velmi nápomocným zdrojem při určování rizik a dopadů užívání návykových látek z hlediska uplatnitelnosti na pracovním trhu byla právě studie s názvem „Analýza potřeb léčených uživatelů návykových látek z hlediska jejich uplatnitelnosti na trhu práce“. V této studii navržené nestátní neziskovou organizací SANANIM z. ú., byly nalezeny i informace o faktorech, které mohou přispět ke zlepšení problémů spojených s vybraným tématem. Bylo zde i vysvětleno proč daná skupina klientů často ztrácí motivaci při hledání zaměstnání. Na webové stránce s názvem Šance dětem byly v textu od autory Illony Preslové zjištěny všechny potřebné informace k tématu léčby závislosti a podpory v abstinenci.

1.3 Popis výchozího stavu

V současné době v České republice funguje již několik podpůrných programů pro zapojování osob do pracovního trhu. Ať už se jedná o jejich opětovné, nebo zcela první pracovní zkušenosti. Jedním z takových programů je právě Job club. Organizuje jej úřad práce a nachází se u nás v několika městech.

Job club je iniciativa poskytující poradenství s hlavním záměrem podnítit a povzbudit účastníky k zapojení na pracovním trhu. Toho se dosahuje prostřednictvím poskytnutí orientace v pracovním prostředí a tréninkem dovedností a postupů spojených s hledáním zaměstnání. Tento club je otevřen všem lidem, kteří hledají zaměstnání a chtějí se zdokonalit ve svých schopnostech potřebných právě pro budoucí práci. Existuje více typů tohoto klubu například: Help, Klasik, Návrat, Plus a podobně. Každý tento typ poskytuje jiné poradenské programy (Úřad práce ČR, 2023).

1.3.1 Zaměstnavatelé v postavení zaměstnávání uživatelů návykových látek a význam práce pro bývalé uživatele návykových látek

Pro mnoho zaměstnavatelů je rozhodnutí o zaměstnání bývalých uživatelů návykových látek provázeno řadou obav a úvah. Spencer a kol. (2008) ve svém výzkumu identifikují různé faktory, které přispívají k této problematice. Mezi tyto faktory patří obavy spojené s pověstí společnosti, riziko pro ostatní zaměstnance a zvýšené náklady na řízení této skupiny na pracovišti. Tyto obavy jsou často podporovány obecným stigmatem, který bývalé uživatele návykových látek často považuje za nepředvídatelné a chaotické jedince. Jak uvádí Spencer a kol., zaměstnání takových osob je vnímáno jako rizikové a nepraktické.

Na druhé straně výzkum organizace SANANIM poskytuje kontrastní perspektivu. Jejich studie naznačuje, že zaměstnání může mít pro bývalé uživatele návykových látek pozitivní dopady. Jak uvádí SANANIM ve svém výstupu z projektu "Manuál dobré praxe", práce může mít následující významné benefity:

- *„Pozitivně ovlivňuje sebeurčení člověka (je-li zaměstnán, není nucen žít pod vlivem někoho/něčeho jiného).*
- *Status “být zaměstnán” u člověka s drogovou minulostí pozitivně ovlivňuje postoje společnosti k sociálně znevýhodněným lidem obecně.*
- *Pracovní místo v integrovaném prostředí je prostředkem pro vytváření a rozvíjení sociálních interakcí.*
- *Je jedním ze způsobů, kterým bývalí uživatelé pokračují v učení a rozvíjení kompetencí.*
- *Zaměstnání je jedním z klíčových aspektů dosažení dospělosti. “*

Tato zjištění naznačují, že i přesto, že zaměstnávání bývalých uživatelů návykových látek může být vnímáno jako rizikové, má také mnoho pozitivních aspektů pro jednotlivce i společnost jako celek.

2 Bývalí uživatelé návykových látek, osoby v rekonvalescenci

Tato kapitola se zaměřuje na pojem abstinence, léčby závislosti a rizika spojená s užíváním návykových látek. Dále zkoumá faktory, které ovlivňují možnost uplatnění těchto jedinců na trhu práce, a strategie reintegrace a resocializace, které mohou podpořit jejich začlenění zpět do pracovního prostředí a do společnosti obecně.

Abstinence jinak řečeno zdrženlivost. Zdrženlivost od jistých činností nebo látek, které lidem poskytují pocity potěšení. Často se stává, že na těchto věcech si lidé vytvoří závislost i přes všechny negativní dopady. Negativní dopady mohou být například na zdraví nebo sociální oblast jedince. Abstinenční příznaky se objevují ve chvíli, kdy závislý jedinec z různých důvodů přestane provozovat určitou činnost. Příkladem abstinenčních příznaku je například nervozita, podrážděnost, nesoustředěnost nebo bolesti hlavy. Všechny tyto příznaky však po určité době zdrženlivosti postupně odeznívají (Šance dětem).

2.1 Léčba závislosti a podpora v abstinenci

Existují různé metody léčby závislostí. Například poradenství, farmakoterapie, metody sociální práce nebo skupinová či individuální psychoterapie. Dále se léčba dělí podle typu, a to na ambulantní a pobytovou. Podle délky je to krátkodobá, střednědobá a dlouhodobá (Preslová, 2021).

Pro klienty jsou zde k dispozici **kontaktní centra**, která ve spolupráci s terénními sociálními pracovníky pomáhají přímo na ulicích a v problematických oblastech. Poskytují těmto klientům takzvané nízkoprahové služby, které by měly být přístupné i pro stále aktivní uživatele návykových látek. Nízkoprahové služby a programy se většinou nachází ve všech velkých městech. Pomoc a podporu zde mohou najít klienti, kteří chtějí minimalizovat dopady užívání návykových látek, anebo ti, kteří se chtějí podrobit léčbě své závislosti (Preslová, 2021).

Jak již bylo zmíněno léčby závislostí probíhají **pobytovou** nebo **ambulantní** variantou. Při rozhodování o tom, která léčba je pro klienta vhodná, se dbá na dobu, kterou jedinec užíval návykovou látku a také na jeho psychický stav. Léčba ambulantní se vyznačuje tím, že klient navštěvuje zařízení, kde léčení probíhá. Možná je i ambulantní léčba v denním stacionáři, který klient navštěvuje většinou denně (všechny všední dny) v ranních až odpoledních hodinách. Dá se tedy říci, že klient zde tráví většinu svého času tím, že se účastní skupinové terapie, individuálních pohovorů a různých testů. Dále využívá možnosti poradenství, kde se může zaměřit například na svoji dluhovou problematiku a ostatní záležitosti, které potřebuje řešit. Na konci dne se klient vrací do svého přirozeného prostředí (domů), kde se učí abstinovat bez asistence (Preslová, 2021).

Další možností léčby je léčba pobytová. Tento typ léčby probíhá v psychiatrických léčebnách nebo v terapeutických komunitách. V psychiatrické léčebně pacient stráví léčením 3 až 4 měsíce. Tato léčba je doporučována osobám, které na tom nejsou psychicky nebo fyzicky

dobře. Jelikož se léčba realizuje v zdravotnickém prostředí pod dohledem lékařů, je vhodná i pro jedince trpící vážnými duševními či tělesnými obtížemi. Terapeutický proces zahrnuje nastavení režimu, pravidelný denní program a různé psychoterapeutické aktivity. V terapeutických komunitách pacienti stráví většinou 6 až 12 měsíců. V průběhu léčby se klienti angažují i v činnostech, které přispívají k fungování společenství. Kromě řešení problémů spojených se závislostí se také klade důraz na rozvoj klientovy osobní zodpovědnosti a samostatnosti. Po ukončení léčby závislosti je velmi užitečné navázat na ambulantní doléčování. Tato forma péče významně zvyšuje úspěšnost léčení (Preslová, 2021).

2.2 Rizika a dopady užívání návykových látek

Jedním z hlavních rizik je právě vznik určité závislosti. Závislost může být fyzická, psychická či v kombinaci obou sfér. Dále se rizika dělí do těchto základních kategorií: zdravotní, sociální a ekonomické. Kategorie se mezi sebou vzájemně prolínají (Veltruská, 2019).

Zdravotní rizika jsou pevně spojena s psychickým stavem uživatele, což vede k jejich komplexnímu zkoumání. Zdravotní rizika se dále dělí do několika skupin: celkové zdravotní komplikace, infekce, předávkování nebo psychické poruchy (Veltruská, 2019).

Fyzická neboli zdravotní rizika mohou být různá. Záleží na tom, jakým způsobem jedinec drogu užíval nebo stále užívá. Drogy se mohou aplikovat do nosní přepážky. Při tomto způsobu aplikace drogy dochází k narušení nosní sliznice nebo k úplnému poškození nosní přepážky. Dalším možným způsobem aplikace je aplikace ústy, při kterém taktéž hrozí narušení sliznic. Nejzávažnějším rizikem je však poškození centrální nervové soustavy a mozku. Důsledkem těchto poškození může u uživatele nastat i degradace osobnosti. Dalším rizikem je poškození orgánů v těle, jako jsou játra, plíce, ledviny a tak dále. Při dlouhodobé závislosti na návykové látce dochází k podvýživě, oslabení imunity a k celkovému kolapsu organismu. Uživatelé, jsou proto často náchylnější k onemocnění. Nejvíce častá onemocnění jsou v tomto případě hepatitida typu B a C, vir HIV a jiná infekční onemocnění. Dále také onemocnění plic, žil nebo kostí. Se závislostmi je spojená i prostituce. Uživatelé návykových látek se tímto způsobem snaží ve většině případů získat finanční prostředky nebo přímo dávky drog. Tímto rizikovým chováním se vystavují pohlavním nemocem (Veltruská, 2019).

Mezi běžnou a smrtící dávkou návykové látky je často zanedbatelná hranice. Takzvaná zlatá dávka drogy uživatele usmrtí. Toto však většinou není účelem. Je ale mnoho případů, kdy si jedinec vzal velké množství návykové látky přímo za účelem usmrcení.

U žen je častým dopadem užívání návykových látek neplodnost. U mužů to může být ztráta potence nebo libida (Veltruská, 2019).

Z dlouhodobého hlediska užívání sedativních nebo stimulačních látek způsobuje dysfunkci nervové soustavy a mohou se objevit psychózy nebo se může snížit kvalita spánku. Halucinogenní látky způsobují trvalé patologické změny v psychice, vyvolávají iluzivní pocity a halucinace, ovlivňují funkce v mozku a mohou vést k závažným psychickým onemocněním,

jako jsou například deprese, schizofrenie a poruchy osobnosti. Užívání návykových látek má negativní dopad na celkovou funkci nervové soustavy. Uživatelé mají často problémy s pamětí a agresivitou (Veltruská, 2019).

Další skupinou rizik spojených s užíváním návykových látek jsou **sociální rizika**. Závislost má negativní dopady na společnost, ve které se závislý jedinec nachází. Tento stav vyvolává nežádoucí sociální důsledky, které se projevují chováním závislého jedince. Dochází k deformaci osobnosti a neschopnosti plnit sociální role. Dále ke změně společenských hodnot, porušování povinností v rodině, manželství, zaměstnání a ignorování společenských norem. Tyto negativní trendy vedou k sociálnímu vyloučení, oproštění od původního okruhu přátel, rozpadu rodiny, manželství a ztrátě sociálních vazeb, které jsou nahrazeny závislostí. Závislostní chování nemá negativní dopady pouze na jednotlivce, ale může mít rozsáhlé důsledky i pro osoby v jeho okolí (Veltruská, 2019).

Rodina hraje v průběhu závislosti jedince důležitou roli. Tvoří základní prostředí pro jeho vývoj. Nedostatek věnovaného času a péče ze strany rodiny může vést k deprivaci dítěte již v jeho raném věku. Děti a mládež často hledají únik z problémů a nové perspektivy. To může vést k účasti na tzv. "drogových" akcích, kde se obklopují lidmi s podobnými problémy. Aby se začlenili do této skupiny, mohou začít konzumovat alkohol, kouřit nebo užívat drogy. Rodinné problémy, jako jsou rozvod, hádky nebo domácí násilí, tato rizika závislostí podporují. Rodinné prostředí má zásadní vliv na vývoj dítěte, a pokud je ve společném domově přítomen alkohol, drogy nebo jeden z rodičů trpí patologickou závislostí, je pravděpodobné, že se dítě bude učit stejnému vzorci chování. Dalšími negativními faktory mohou být například chudoba v rodině, nezaměstnanost nebo výchova pouze jedním z rodičů (Veltruská, 2019).

Ekonomická rizika se týkají závislého jedince, jeho rodiny a také státu, který financuje léčbu a protidrogovou politiku. Sociální rizika jsou pevně propojena s ekonomickými riziky závislostí. Ztráta zaměstnání, vyloučení ze školy a nezaměstnanost představují ekonomické problémy a zadlužení rodiny. Primárně přijde rodina o všechny své finance, úspory a majetek. Na řadě jsou potom úvěry a půjčky. Finanční situace úzce souvisí s bydlením, proto se uživatelé návykových látek často ocitají v nepříznivých situacích, jako je ztráta domova. Závislost na návykových látkách může představovat vysoké finanční náklady. Výše těchto nákladů závisí na množství a typu návykové látky, kterou jedinec užívá (Veltruská, 2019).

Nestátní nezisková organizace SANANIM navrhla studii s názvem „**Analýza potřeb léčených uživatelů návykových látek z hlediska jejich uplatnitelnosti na trhu práce**“. Ze závěru této studie vyplynulo, že nejčastějšími faktory, které negativně ovlivňují možnost se uplatnit na trhu práce, jsou záznamy v trestním rejstříku, nedokončené nebo nedostatečné vzdělání a chybějící nebo nedoložitelné praxe. Ostatní negativní faktory, které studie popisuje jsou například samotný vztah k návykovým látkám nebo malá schopnost zvládat konflikty a těžké životní situace. Dále je to omezená komunikační schopnost, omezená schopnost zvládat základní sociální situace a strach z odhalení jedincovy minulosti. Studie navrhuje možná řešení těchto negativních faktorů. Jedním z hlavních problémů u motivace této skupiny klientů byla

jejich představa o budoucím zaměstnání. Často měli nereálné vize o svém budoucím pracovním místě, které se nemohly přiblížit realitě, a to kvůli kompetencím dané osoby a kvůli možnostem na tehdejšímu trhu práce. Většina klientů, na kterých byl proveden výzkum, měli ukončené pouze základní vzdělání. U klientů, kteří měli ukončené i středoškolské vzdělání bylo časté, že jim chyběla praxe v oboru, nebo ukončili vzdělání už více než před třemi lety a nebyli kompetentní k výkonu dané činnosti.

Pro úspěšné uplatnění bývalých uživatelů návykových látek je klíčová jejich **reintegrace** v různých životních oblastech. S pojmem reintegrace úzce souvisí pojmy jako jsou socializace a resocializace.

Během života jedince probíhá proces **socializace**, který dle Biedermanové a Petruse (2011) zahrnuje biologický, psychický a sociální vývoj. V procesu socializace jedinec přijímá a internalizuje role, normy a hodnoty odpovídající věku a pohlaví. Tento proces zahrnuje také potřebné zapomínání rolí, které už nejsou relevantní v daném kontextu. Život každého jednotlivce je ovlivňován zlomovými událostmi, a to pozitivními i negativními. Neúspěšná socializace představuje problém pro jednotlivce i pro společnost.

Podle Jedličky (2004) **resocializace** nastává pouze za předpokladu, že osoba už má za sebou určitou formu socializace, tedy setkání se sociálními normami a hodnotami. Tyto normy však ne vždy odpovídají normám převažujícím ve společnosti jako celku, protože jedinec je obvykle přijal v rámci interakcí se svou skupinou, která měla svůj vlastní systém hodnot odlišný od toho, který přijímá a respektuje většina společnosti.

Ve Srovnání Velkém sociologickém slovníku je **resocializace** popsána jako opětovný proces socializace jedince. Tento proces může být buď záměrný, kdy jedinec aktivně usiluje o začlenění do nového sociálního prostředí, nebo spontánní, kdy se to děje neuvědoměle a bez aktivní snahy o kontrolu či urychlení. Efektivita resocializace závisí zejména na:

- schopnosti dané osoby adaptovat se na sociální změnu a ochotě měnit své hodnoty, přizpůsobit se sociálním normám, přijmout nové vzorce chování a nové autority,
- tom, jak moc odlišné je nové sociální prostředí od toho předešlého,
- tom jak nové sociální prostředí jedince přijme.

Reintegrace je podle Biedermanové a Petruse (2011) proces znovu začleňování osob do společnosti.

Tyto pojmy jsou tedy úzce spojeny s tématem uplatnění bývalých uživatelů návykových látek do pracovního trhu. Bývalí uživatelé byli v průběhu své závislosti často v jiné sociální skupině. To znamená, že už u nich proces socializace v minulosti proběhl. Při jejich začleňování do pracovního trhu tedy nastává chvíle resocializace a reintegrace.

3 Propojení tématu s teoriemi a metodami sociální práce

V této třetí kapitole je problematika uplatnění uživatelů návykových látek propojena s tématy jako jsou Biopsychosociální přístup nebo se skupinovou psychoterapií. Biopsychosociální

přístup byl zvolen na základě přesvědčení, že uživatele návykových látek je nutné chápat jako celistvou osobnost, která má svoji minulost, své fyzické a psychické potřeby a tak dále. Dále byl zvolen přístup skupinové psychoterapie. Skupinová psychoterapie se ukázala jako efektivní prostředek pro podporu jedinců v jejich osobním růstu, zvládnání emocí a řešení problémů. Při aplikaci na oblast uplatnění na trhu práce u uživatelů návykových látek nabízí skupinová psychoterapie unikátní možnosti pro interakci, sdílení zkušeností a vzájemnou podporu. V poslední řadě je zde zmíněn empowerment přístup.

3.1 Biopsychosociální přístup při řešení závislosti na návykových látkách

Biopsychosociální model není přímo určen k prevenci a léčení závislosti jako nemoci. Tento přístup je založen na spolupráci lékařů, psychologů, psychiatrů a pracovníků v sociální sféře. Biopsychosociální model pohlíží detailně a strukturálně na vztahy, které ovlivňují stav a zdraví tělesné schránky jedince, stejně tak jeho psychiky. Mentální a somatické zdraví je úzce spojeno s rovnováhou mezi všemi sférami jedinceva života, a to biologickou, psychologickou, sociální a spirituální. Biologické procesy v životě člověka ovlivňují i jeho implicitní reakce. To, jak je na tom jedinec zdravotně a jak se cítí ve svém těle, se výrazně projevuje v jeho životě. Psychologické procesy jsou pevně spojeny s aktuálním psychickým stavem jedince. Tento stav je klíčový pro komunikaci a chování v okolním světě. Sociální procesy odkazují na interakce jedince v rámci rodiny, přátel, pracovního prostředí a dalších mezilidských vztahů. Pro celistvé pochopení situace jedince je nutné brát v potaz i spirituální úroveň (Javůrková, Raudenská, 2011, s. 304).

Cílem Biopsychosociálního přístupu je ideálně zjistit o klientovi všechny potřebné informace, které umožní identifikovat propojení mezi vztahy a událostmi v životě klienta a jeho aktuálním stavem (Faldíková, 2014).

3.2 Skupinová psychoterapie

Skupinová psychoterapie hraje významnou roli v integrovaném přístupu k rehabilitaci bývalých uživatelů návykových látek na pracovním trhu. Návrat do pracovního prostředí je pro mnoho jedinců s historií závislosti klíčovým krokem směrem k obnově a udržení soběstačného života. Avšak tato cesta je často komplikovaná a potýká se s různými překážkami, jako jsou stigmata, nedostatek sebedůvěry a obtíže se zvládnáním stresu.

Skupinová psychoterapie poskytuje prostředí, kde jednotlivci mohou sdílet své zkušenosti, získávat podporu od svých vrstevníků a společně řešit své problémy. Tato forma terapie se ukázala jako účinný prostředek nejen pro zvládnání následků závislosti, ale také pro posílení sociálních dovedností, zvýšení sebedůvěry a podporu osobního rozvoje.

V této části se zaměřím na důležitost skupinové psychoterapie v souvislosti s reintegrací bývalých uživatelů návykových látek do pracovního prostředí.

Jak uvádí Matoušek a kol. (s. 158) skupinová psychoterapie se dá využít právě ve chvíli, kdy s jedincem není něco v pořádku. Jsou zde problémy, které daná osoba není schopna vlastními silami vyřešit. Jedinec má za cíl získat si zpět svoji vnitřní harmonii a sebedůvěru. Dále se chce zbavit většinou negativních vlastností jako je úzkost, strach nebo deprese. Důvod těchto potíží nemusí být vždy jasný. V průběhu skupinové psychoterapie se připravuje na to pohlédnout na svůj život a na sebe samého bez jakýchkoliv zkreslení. Skupinová psychoterapie je tedy tím nejlepším způsobem cesty k sobě samému a k lidem okolo nás.

Podstatným aspektem skupinové psychoterapie je skupinová dynamika. O té mluví Matoušek a kol. (s. 159) v souvislosti s možnými negativními efekty, jako je například vyvíjení tlaku na skupinu v souvislosti s odhalením nebo potlačováním názorů.

Každá tato skupina si může své cíle spolupráce určit sama. Podle Matouška a kol. (s. 159) může jít například o vzájemnou pomoc, sdílení poznatků, individuální rozvoj, eliminaci potíží, resocializaci a reintegraci do běžného života. Dále má skupina i své normy. Normy jsou jinak řečeno nepsaná pravidla, která určují, co je podle skupiny preferované a co není. Tyto normy ovlivňují přístupy a jednání jednotlivých členů. Od skupiny se očekává, že bude tyto normy respektovat. Deviant (s. 160) je člen skupiny, který tyto normy nedodržuje. Ze začátku ho ostatní členové skupiny podporují a snaží se mu pomoci. Pokud se to však nepovede a daná osoba nezmění své vzorce chování dostává se do pozadí skupiny a může dojít až k jejímu vyloučení.

Matoušek a kol. (s. 160) dále popisují důležité pojmy v souvislosti se skupinou. Prvním pojmem, který je zde vysvětlen je pojem koheze. Bez koheze by skupina nemohla fungovat, tvoří totiž pocity sounáležitosti a bezrizikovosti. Opačným faktorem je pojem tenze. Tenze je ve skupinovém fungování též velmi podstatná. Nutí členy ke změně a k práci i na nelehkých úkonech. Ve skupině by měla panovat dynamická rovnováha mezi kohezí a tenzí. Pokud by například převládala míra koheze, došlo by k pozastavení vývoje skupiny. Skupina by už byla pouze přátelská a nesplňovala své léčebné úkoly. Pokud by naopak ve skupině převládala tenze, panovaly by zde pocity agresivity, zvýšené ostražitosti a klesala by míra důvěry mezi členy. Tato silná tenze většinou nutí jedince skupinu opustit.

O rolích ve skupině mluví Matoušek a kol. (s. 160) jako o pomyslných zrcadlech svého soukromého života. Každý jedinec tedy zaujímá ve skupině určitou roli, které si ostatní členové všímají. Skupina má potom za úkol umožnit jedinci tuto roli rozeznat a spojit s tím, co zná ze svého soukromého života. Tohle vše by mělo probíhat v bezpečném prostředí a bez jakýchkoliv hodnotících způsobů. Některé typy rolí ve skupině jsou například: oběť, šašek, miláček, expert a tak dále.

Matoušek a kol. (s. 161) popisují, že v každé skupině se tvoří určité podskupiny. Dva, tři nebo více jedinců mezi sebou mohou vzájemně sympatizovat a více se podporovat. Snaží se vyhýbat konfliktům a většinou mají podobné zájmy. Vznik takové podskupiny může mít i

negativní dopady na celou skupinu, a to v případě, že zde panuje neupřímnost a tajnosti vůči ostatním členům. Specifickým typem podskupiny je takzvaná erotická dvojice. Mezi těmito členy skupiny panuje určité sexuální napětí a mají tendence se sbližovat. Erotická dvojice k sobě tedy cítí jistou náklonnost a neměla za to být nějak trestána nebo odsuzována. Je ale nutné dodat, že by mělo být předmětem zájmu skupiny na to poukázat a diskutovat o tom. Motivy pro únik do bezrizikového prostředí podskupiny jsou například strach z ohrožení, pocity úzkosti a podobně. Skupina, která jedince přijme a podpoří, se může stát klíčovou pro to, aby jedinec přestal mít strach z toho, že sám o sobě nebude respektován. Zjistí tak, že je možné působit ve skupině i jako samostatná jednotka a nepotřebuje k tomu ochranné prostředí podskupiny.

V textu Matouška a kol. (s. 161) jsou zmíněna i pravidla členství ve skupině. Pro efektivní skupinovou spolupráci jsou taková pravidla klíčová. Není možné předpokládat, že členové skupiny těmto pravidlům sami porozumí a budou jim implementovat. Proto je tedy podstatné o pravidlech hovořit dříve, než započne skupinová spolupráce.

Riegr (1998) dělí pravidla skupinového členství do pěti částí.

- 1. Diskrétnost skupiny.** Důvěrné informace, které se ve skupině sdílejí by měly zůstat pouze mezi členy skupiny. Může jít například o jeho sexuální orientaci a milostné poměry. Důvěrné informace však nejsou jen tohoto typu, jsou to vlastně všechny informace, které jedinec ve skupině sdílí. Některé z nich se ostatním mohou zdát jako neutrální. Mohou tedy považovat za neškodné šířit je i mimo skupinu. Toto je však proti skupinovým pravidlům a informace sdělené ve skupině může dále šířit pouze jejich autor. Toto je však ideálním stavem a nelze zaručit, že například po několika letech se nějaký člen skupiny neprořekne. Z tohoto důvodu není ideální členům skupiny slíbit, že se žádné informace nikdy nedostanou ven. Je ale nutné podporovat členy, aby tuto zásadu důvěrnosti plnili a zároveň si uvědomovali lidskou nedokonalost.
- 2. Otevřenost a upřímnost.** Skupinová práce nemá bez těchto dvou vlastností význam. Účelem tohoto pravidla není nutnost členů sdělovat své intimní a hluboké záležitosti. Jde spíše o to, aby členové vyjádřili své opravdové pocity a nesnažili se pouze zalíbit.
- 3. Pravidlo „stop“.** Podstatou tohoto pravidla je, že člen skupiny může dát najevo, kdy je pro něho například aktuálně probírané téma za hranicí komfortní zóny. Má tedy plné právo říci „stop“. Může to působit, že se jedinec smí vyhýbat určitým aktivitám ve skupině, není však tomu tak. Toto pravidlo má za cíl posílit bezpečné prostředí ve skupině a vyjádření respektu a úcty.
- 4. Odpovědnost vůči sobě i ostatním.**
- 5. Respektování organizačních pravidel.**

Každá skupina se nějakým způsobem vyvíjí. Matoušek a kol. (s. 162-163) mluví o tom, že na vývoj skupiny je nahlíženo většinou jako na postupný proces. Je ale známo, že tento proces se v určitých částech pozastavuje a vrací se do předešlých stadií. Některá tato stadia procesu mohou být dokonce vynechána. U vývojového procesu skupiny záleží například na

tom, jestli je to skupina otevřená nebo uzavřená. Dalšími ovlivňujícími faktory mohou být: dobrovolnost skupiny, členové, způsob vedení, cíle a úkoly ve skupině.

3.3 Empowerment přístup v sociální práci

Empowerment zdůrazňuje posilování jednotlivců a skupin, aby překonali společenské bariéry a získali kontrolu nad svými životy. Tento přístup se opírá o teorie jako je systémová teorie, která bere v úvahu interakce mezi jednotlivcem a jeho okolím, a metody jako je empowermentové poradenství či komunitní práce, které podporují aktivní účast klientů a zlepšují jejich schopnost řešit problémy. V kontextu tématu uplatnění uživatelů návykových látek na trhu práce může být aplikace empowermentových metod klíčová pro posilování sebedůvěry, sebeúcty a sociálních dovedností těchto jednotlivců, což jim pomáhá překonat překážky při hledání a udržení zaměstnání. Takový přístup je tedy v souladu s hlavními principy sociální práce a může vést k dlouhodobějším a udržitelnějším výsledkům v oblasti integrace těchto jednotlivců do pracovního prostředí.

Empowerment v sociální práci představuje dynamický proces, který je obtížné přesně definovat. Někteří ho chápou jako prostředek, jiní jako stav, avšak nejlepší přiblížení je pravděpodobně popisem procesu, který zahrnuje jak předávání, tak přijímání moci a odpovědnosti. Naše interakce s ostatními může buď podporovat jejich empowerment, nebo naopak ho oslabovat, což může vést k různým výsledkům, od samostatnosti a aktivity po pasivitu a závislost. Původ empowermentu lze nalézt v oblasti byznysu, kde se jedná o delegování moci a odpovědnosti s cílem podnítit aktivitu. Přijetím rozhodnutí a nesením odpovědnosti se jednotlivci stávají aktivními účastníky procesu, což je princip, který se rozšířil i do sociální práce. Například ve Velké Británii a v Irsku je empowerment implementován v rámci sociálních služeb tak, že lidé s postižením nejsou vnímáni jako klienti, ale jako členové organizace. Tento přístup podporuje jejich aktivitu a snižuje jejich závislost na poskytovatelích služeb. Přenášení odpovědnosti je proces, který vyžaduje postupné učení a přizpůsobení se schopnostem jednotlivce. Čím více se jednatel stává kompetentním a odpovědným, tím méně bude závislý na sociálních pracovnících.

Empowerment nabízí konkrétní nástroje pro posílení účastníků procesu a transformaci non-empowermentního chování na empowermentní. Přestože může být tento přístup spojen s odporem, je klíčovým faktorem pro vytváření aktivních a participujících jednotlivců v rámci sociální práce (Charita Svitavy, 2021).

4 Propojení problematiky uplatnění uživatelů návykových látek na trhu práce se sociální politikou

Tato čtvrtá kapitola je zaměřena na propojení tématu se sociální politikou. Kapitola popisuje politiku zaměstnanosti, která je se zvoleným tématem úzce spjata. Primárně kapitola popisuje politiku zaměstnanosti v souvislosti s uplatňováním bývalých uživatelů návykových látek na pracovním trhu a poté se zabývá trhem práce jako takovým. Dále je zde detailně popsána nezaměstnanost a její typy, se kterými se bývalí uživatelé návykových látek mohou potýkat.

4.1 Politika zaměstnanosti

Politika zaměstnanosti v kontextu uživatelů návykových látek na pracovním trhu představuje klíčovou výzvu v dnešní společnosti. Tento problém zahrnuje ekonomické, sociální a zdravotní faktory, které vyžadují komplexní a citlivý přístup. Uživatelé návykových látek často čelí diskriminaci a stigma v pracovním prostředí, což může negativně ovlivnit jejich šance na zaměstnání a celkovou perspektivu v životě.

Politika zaměstnanosti musí najít rovnováhu mezi ochranou individuálních práv a zajištěním bezpečí a produktivity pracovního místa. To vyžaduje implementaci vhodných opatření a programů, které podporují rehabilitaci, prevenci a začlenění uživatelů návykových látek do pracovního procesu. Současně je důležité poskytovat podporu zaměstnavatelům, aby účinně řešili případné problémy spojené s touto problematikou a vytvářeli inkluzivní pracovní prostředí pro všechny zaměstnance.

Krebs (s. 309) popisuje práci a pracovní uplatnění jako jednu ze základních lidských činností. Pracovní uplatnění určuje ekonomický i sociální status osob a celých rodin. Politikou zaměstnanosti jsou myšleny různé aktivity státu na trhu práce. Vzhledem ke specifčnosti trhu práce nejsou využívány pouze tržní mechanismy. Politika zaměstnání má za poslání regulovat rovnováhu na pracovním trhu a omezovat nezaměstnanost. Dále tato politika souvisí s hospodářskou politikou na daném území a se všemi obory sociální politiky.

Trh práce je označení pro abstraktní oblast, kde se schází zaměstnavatelé, zaměstnanci a uchazeči o práci. Hlavním pilířem fungování trhu práce nakládat s prací jako obchodovatelným produktem. Dalším nezbytným předpokladem fungování trhu práce je určitá míra shody jak v pracovních místech, tak v pracovní síle. Pro vzájemné působení je také důležité zohlednit velikost tohoto trhu. Prostorové hranice trhu jsou ovlivněny pohyblivostí obyvatelstva (Tvrdý, 2008).

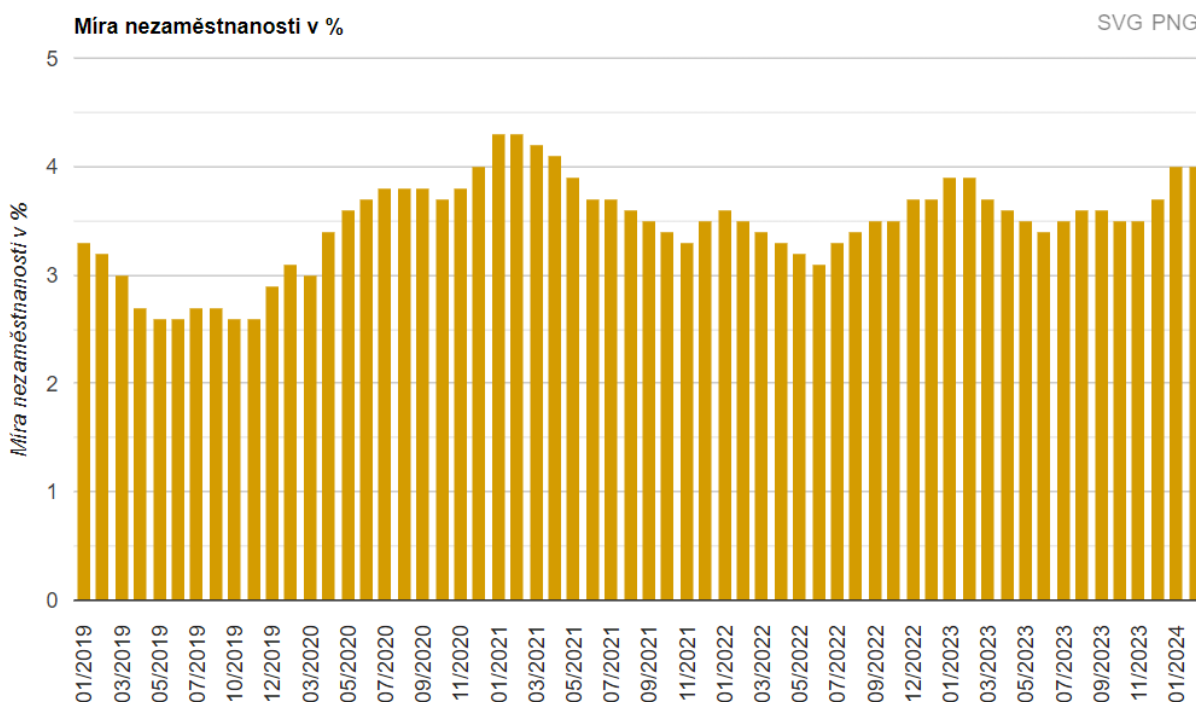
Mareš (2002) navrhuje jiné rozdělení trhu práce s ohledem na drogovou problematiku, které rozlišuje mezi primárním a sekundárním pracovním trhem. Na primárním trhu jsou

dostupné atraktivnější pracovní příležitosti s vyšší mzdou, zaměstnaneckou stabilitou a možností kariérního postupu. Nicméně pro tyto pozice je obvykle vyžadováno určité vzdělání a pracovní zkušenosti. Naopak sekundární trh neklade na uchazeče o práci tak vysoké požadavky na kvalifikaci a často přitahuje rizikové skupiny.

Na pracovním trhu se podle Krebse (s. 310) nabízí a kupuje práce za nabízenou cenu, kterou je mzda. Od trhu práce se očekává, že ekonomiku vybaví nutnou pracovní silou a že umožní produkovat statky a služby. Dále má trh práce za úkol zajistit pracovní síly potřebnými prostředky a příjmy. Krebs dále hovoří o (s. 311) roli státu v pracovním trhu. Stát se angažuje hlavně v pracovním zákonodárství. Jde o korekturu pracovní doby, minimální mzdy a mnoho dalšího. Toto má velký vliv na nabídku práce.

Podle Dukové a kol. představuje **nezaměstnanost** situaci, kdy není dostatečně využívaná nabídka práce na trhu, která je k dispozici. Toto způsobuje nerovnováhu na pracovním trhu. Část pracovní síly, která je schopna nastoupit do práce, tedy zůstává nevyužita. Podle Mezinárodní organizace práce (ILO) je nezaměstnanou osobou osoba, která je starší 15 let, není zaměstnaná, aktivně zaměstnání vyhledává a je schopna nastoupit do 14 dnů.

Graf 1: Míra nezaměstnanosti

Zdroj: (Copyright © 2000–2024, Kurzy.cz, spol. s r.o., AliaWeb, spol. s r.o.)

Dále Duková a kol. popisuje některé hlavní typy nezaměstnanosti.

Frikční nezaměstnanost je označované období přechodu z jednoho zaměstnání do druhého. Je to tedy přirozený stav na pracovním trhu. Existuje mnoho důvodů, proč lidé chtějí změnit svá zaměstnání. Například z jejich vlastní iniciativy nebo i proti své vůli (Duková a kol., 2013).

U bývalých uživatelů návykových látek nastává frikční typ nezaměstnanosti z mnoha důvodů. Předchozí zaměstnavatel může mít například předsudky vůči minulosti zaměstnance a dát mu výpověď. Dalším důvodem mohou být i zdravotní komplikace, které nastanou z důvodu užívání návykových látek v minulosti.

Strukturální nezaměstnanost nastává tehdy, když je v některých oblastech pracovního trhu vyšší poptávka než nabídka pracovních míst a naopak. Důvodem je míra potřebné kvalifikace a znalostí pro uplatnění v určitém pracovním odvětví nebo geografická nekompatibilita mezi nabídkou a poptávkou pracovních míst (Duková a kol., 2013).

Strukturální nezaměstnanost v souvislosti s bývalými uživateli návykových látek může vysvětlovat právě jejich často nedostatečná míra kvalifikace a potřebných pracovních zkušeností.

Sezónní nezaměstnanost závisí podle Dukové a kol. na charakteru pracovních míst. Tyto pracovní činnosti lze provádět pouze v některých ročních obdobích. V čase, kdy tyto práce není možné, například právě z důvodu počasí, vykonávat, nastává sezónní nezaměstnanost.

Jedním z důvodů sezónní nezaměstnanosti u bývalých uživatelů návykových látek by mohlo být jejich časté obsazení sezónních zaměstnání. Jde například o pěstování a sběr plodin, pomocné práce ve stavebnictví a tak dále. Jsou to často právě kvalifikačně nenáročná pracovní místa, které je pro bývalé uživatele jednoduché obsadit.

Dále Duková a kol. dělí nezaměstnanost na dobrovolnou a nedobrovolnou. **Dobrovolná nezaměstnanost** se vyznačuje tím, že osoba pracovat nechce například z důvodu malého finančního ohodnocení pracovních míst, která jsou k dispozici. Dalším důvodem může být to, že osoba jednoduše upřednostní svůj volný čas. **Nedobrovolná nezaměstnanost** je zapříčiněna nedostatkem pracovních míst, po kterých je poptávka.

Nepravá nezaměstnanost je podle Dukové a kol. nelegální zaměstnání nebo situace, kdy jedinec radši pobírá sociální dávky, než aby byl sám finančně výdělečný.

Tato nepravá nezaměstnanost je u bývalých uživatelů návykových látek typická. Často zaujmou nelegální místo na černém pracovním trhu, protože to pro ně může být z mnoha důvodů jednodušší.

4.1.1 Legislativa vztahující se k uplatňování bývalých uživatelů návykových látek na pracovním trhu

Legislativa vztahující se k zaměstnávání bývalých uživatelů návykových látek hraje klíčovou úlohu v podpoře jejich začlenění do pracovního trhu a zajištění spravedlnosti při tomto procesu.

Je nezbytná pro ochranu práv těch, kteří se vzpamatovávají z problémů s drogami a hledají nové zaměstnání. Tato legislativa se také dotýká výzvy, jak efektivně integrovat bývalé uživatele návykových látek do pracovního života, což je výzvou jak pro jednotlivce, tak pro společnost jako celek. Tato část tedy se zaměřuje na analýzu příslušné legislativy týkající se zaměstnání bývalých uživatelů návykových látek.

Podle § 14 **Zákona 435/2004 sb. o zaměstnanosti se zprostředkováním zaměstnání** rozumí: hledání práce pro lidi, kteří ji potřebují, a hledání pracovníků pro zaměstnavatele, kteří potřebují nové zaměstnance. Dále je to poskytování poradenství a informací o pracovních příležitostech.

Zaměstnání podle zákona zprostředkovávají:

- Úřady práce v jednotlivých krajích.
- Firmy nebo jednotlivci, kteří mají povolení k zprostředkování zaměstnání (nazývané "agentury práce").
- Krajské úřady práce mohou provádět pouze zprostředkovatelskou činnost pro hledání práce a poradenství.
- Agentury práce mohou provádět i zprostředkovatelskou činnost pro zaměstnávání pracovníků.
- Krajské úřady práce a agentury práce spolupracují při zprostředkovatelské činnosti a řeší situaci na trhu práce.
- Agentury práce mohou provádět zprostředkovatelskou činnost na základě dohody s Úřadem práce.

V § 15 **Zákona 435/2004 sb. o zaměstnanosti** se píše o tom, že **poradenství pro jednotlivce** se zaměřuje na zhodnocení jejich osobnostních předpokladů, schopností a dovedností a následné doporučení ohledně vhodného zaměstnání, případně přípravu na budoucí povolání, výběr profese a možnosti rekvalifikace. Poradenství pro zaměstnavatele se soustředí na výběr pracovníků na základě jejich kvalifikace a osobnostních charakteristik. Informační činnost pak spočívá především v poskytování informací o dostupných pracovních příležitostech a volných pracovních pozicích.

Dle § 22 stejného zákona je **zájemcem o zaměstnání** fyzická osoba, která za účelem najít si práci požádá o zapsání do evidence zájemců o zaměstnání v jakékoli krajské pobočce Úřadu práce v České republice. Úřad práce pak pomáhá těmto zájemcům najít vhodné zaměstnání a poskytuje možnost rekvalifikace.

Dále zákon 435/2004 sb. o zaměstnanosti popisuje v § 24 **pojem uchazeč o zaměstnání**. Uchazečem o zaměstnání je osoba, která hledá práci a požádá krajskou pobočku Úřadu práce, která pokrývá oblast, kde má bydliště, aby jí pomohla najít vhodné zaměstnání. Pokud splní stanovené podmínky, bude zařazena do evidence uchazečů o zaměstnání této pobočky.

Vyřazení z evidence uchazečů o zaměstnání je možné dle § 30 zákona 435/2004 sb. o zaměstnanosti z několika důvodů. A to pokud:

- je zjištěno, že uchazeč o zaměstnání koná nelegální práci.
- nepodá nebo zruší souhlas se zpracováním osobních údajů.
- podle lékařského posudku není schopen splňovat požadavky na spolupráci s krajskou pobočkou Úřadu práce při hledání zaměstnání.
- osoba odmítne absolvovat domluvenou rekvalifikaci (dle § 109 stejného zákona), nedostaví se na rekvalifikační kurz v rozsahu stanoveném pro teoretickou a praktickou přípravu, neplní požadavky studijního a výcvikového programu určeného vzdělávacím zařízením, které rekvalifikaci provádí, nebo se nepodrobí závěrečnému ověření získaných znalostí a dovedností, nebo pokud osoba, která je vedená v evidenci uchazečů o zaměstnání nepřetržitě déle než 5 měsíců, odmítne nabídku krajské pobočky Úřadu práce na rekvalifikaci.
- fyzická osoba odmítne podstoupit vyšetření svého zdravotního a psychologického stavu.

Výše jsou popsány jen některé důvody pro vyřazení osob z evidence uchazečů o zaměstnání.

Na bývalé uživatele návykových látek by mohlo být nahlíženo v kontextu hledání zaměstnání jako na **osoby, které potřebují zvýšenou péči při zprostředkování zaměstnání**. Dle § 33 Zákona 435/2004 sb. o zaměstnanosti se tato zvýšená péče věnuje uchazečům o zaměstnání, kteří to potřebují z důvodu jejich zdravotního stavu, věku, péče o dítě nebo z jiných závažných důvodů.

Nárok na podporu v nezaměstnanosti a podporu při rekvalifikaci má dle § 39 Zákona 435/2004 sb. o nezaměstnanosti uchazeč o zaměstnání, který:

- během určitého časového období získal práci nebo jiný způsob příjmu, který je zahrnut do doby důchodového pojištění podle specifického právního předpisu, a to po dobu minimálně 12 měsíců (nazývanou "předchozí zaměstnání"). Pokud se období důchodového pojištění překrývají, započítávají se pouze jednou.
- požádal o podporu v nezaměstnanosti na krajské pobočce Úřadu práce, kde je registrován jako uchazeč o zaměstnání.
- než mu má být přiznána podpora v nezaměstnanosti, není příjemcem starobního důchodu.

Nárok na podporu v nezaměstnanosti dále podle stejného zákona nemá uchazeč o zaměstnání:

- se kterým byl v posledních 6 měsících před zařazením do evidence uchazečů o zaměstnání zaměstnavatelem ukončen pracovní vztah z důvodu závažného porušení povinností vyplývajících z právních předpisů souvisejících s jeho prací, a to i v případě ukončení jiného pracovního vztahu z podobného důvodu.
- se kterým byl v posledních 6 měsících před zařazením do evidence uchazečů o zaměstnání zaměstnavatelem ukončen pracovní vztah z důvodu hrubého porušení jiné povinnosti zaměstnance stanoveného v § 301a zákoníku práce.

- který má nárok na výsluhový příspěvek podle speciálních právních předpisů, a tento příspěvek je vyšší než podpora v nezaměstnanosti, kterou by dostával jako uchazeč o zaměstnání, pokud by neměl nárok na výsluhový příspěvek.
- který ke dni, kdy má být přiznána podpora v nezaměstnanosti, je v právním vztahu týkajícím se vykonávání některé z činností podle § 25 odst. 3.
- který ke dni, kdy má být přiznána podpora v nezaměstnanosti, je v postavení některé z osob uvedených v § 25 odst. 1 písm. c) až f) a s). Při stanovení výše příjmu nebo odměny se nepřihlíží, s výjimkou člena bytového družstva, který vykonává práci nebo činnost pro bytové družstvo mimo pracovněprávní vztah nebo je zavázán k obchodnímu vedení bytového družstva.

V Základní listině práv a svobod v České republice je diskriminace a rovnost v právech důrazně zakotvena. Dokument výslovně stanovuje, že všichni občané jsou před zákonem rovni a mají právo na rovné zacházení bez ohledu na rasu, barvu pleti, původ, národnost, pohlaví, sexuální orientaci, jazyk, náboženství, politické nebo jiné přesvědčení, členství v odborových organizacích, majetkový nebo jiný stav. Diskriminace v jakékoli formě je výslovně zakázána a právně neplatná. Základní listina rovněž ustanovuje, že orgány veřejné moci jsou povinny aktivně předcházet a potírat jakoukoli formu diskriminace a hájit rovnost v právech a příležitostech všech občanů.

5 Propojení tématu uplatnění uživatelů návykových látek na trhu práce s etikou

Začleňování bývalých uživatelů návykových látek do pracovního trhu může představovat komplexní etické dilema, které vyžaduje pozornost, porozumění a citlivý přístup. Tato kapitola se zaměřuje na zkoumání různých aspektů tohoto tématu, včetně možných konfliktů mezi potřebou respektovat práva jednotlivců s minulostí užívání návykových látek a zároveň zajištění bezpečného a produktivního pracovního prostředí pro zaměstnavatele a kolegy. Etická rozhodnutí v této oblasti mají významné důsledky pro jednotlivce i společnost jako celek, a proto je nutné zkoumat různé perspektivy a hledat vyvážená řešení. Nejenže se tato problematika dotýká lidských práv a důstojnosti, ale také odráží složitou dynamiku mezi rehabilitací, inkluzí a praktickými požadavky pracovního prostředí. V následujících částech této kapitoly se zaměříme na identifikaci etických dilemat, která se v této oblasti vyskytují.

Etický kodex sociálních pracovníků České republiky stanovuje zásady a hodnoty pro jejich profesionální chování a normy v oblasti sociální práce. Tyto principy mají za cíl chránit práva jednotlivců, se kterými pracují, a zajistit spravedlnost, autonomii a kvalitní péči.

Sociální pracovníci mají podle kodexu povinnost respektovat každou osobu a zacházet s ní s úctou, bez ohledu na její postavení či přesvědčení. Jejich prioritou má být ochrana informací a soukromí klientů, i kdyby to mělo znamenat oběť vlastních zájmů. Zároveň se zavazují bojovat proti diskriminaci a podporovat spravedlnost ve společnosti, a to tím, že budou poskytovat služby bez ohledu na osobní charakteristiky klientů. Sociální pracovníci musí pracovat na základě aktuálních znalostí a dovedností a neustále se vzdělávat a zlepšovat. Jsou také povinni zachovávat vysoké standardy osobní integrity a profesionálního chování, a být důslední a transparentní ve všem, co dělají. Chránit práva a blaho klientů a jednat v jejich zájmu by pro ně mělo být samozřejmostí. Očekává se od nich tedy, že jejich práce je prováděna v souladu s nejvyššími standardy etiky a morálky.

Níže jsou popsána některá etická dilemata, která mohou nastat v průběhu uplatňování uživatelů návykových látek na pracovním trhu, a dále jsou zde navrženy i různá východiska jejich řešení.

Diskriminace osob, které v minulosti užívaly návykové látky

Dilema: Zaměstnavatelé mohou při výběrových řízeních diskriminovat bývalé uživatele návykových látek kvůli stigmatizaci jejich minulosti.

Etický konflikt: Rovnost pracovních příležitostí pro všechny vs. Stigmatizace uživatelů návykových látek

Možná řešení: Podpora programů a osvěty, které zvyšují porozumění a snižují odsuzování lidí užívajících návykové látky, může změnit negativní názory ve společnosti. To může zahrnovat sdílení informací prostřednictvím reklamních kampaní, pořádání workshopů nebo veřejných debat. Etický přístup může být založen i na principu druhé šance, který

zdůrazňuje možnost rehabilitace a změny. Pokud má zaměstnanec důkazy o úspěšné rehabilitaci a schopnosti pracovat bezpečně a efektivně, měl by mít příležitost získat zaměstnání.

Bezpečnost v pracovním prostředí

Dilema: Bývalí uživatelé návykových látek mohou být v určitém pracovním prostředí vystaveni situacím, u kterých je potřeba zvýšené ostražitosti, které nemusí být schopni.

Etický konflikt: Zaměstnavatel má povinnost zajistit bezpečnost svých zaměstnanců a ochranu jejich zdraví. Pokud je někdo potenciálně ohrožený v důsledku své minulé závislosti, nastává otázka, zda je vhodné takového člověka zaměstnat.

Možná řešení: Každý případ by měl být hodnocen individuálně s ohledem na konkrétní okolnosti a faktory, jako je povaha práce, stupeň rehabilitace zaměstnance a dostupnost podpůrných opatření. Zaměstnavatel by měl provést důkladné posouzení rizika spojeného s minulou závislostí zaměstnance a zvážit, zda jsou vhodná opatření k minimalizaci tohoto rizika. To může zahrnovat podporu ve formě odborného poradenství, programů pro podporu závislostí nebo monitorování a podpůrných opatření v pracovním prostředí. Kombinace těchto přístupů může pomoci minimalizovat etický konflikt a zároveň zajistit bezpečnost a podporu pro zaměstnance.

Soukromí a důvěrnost

Dilema: Zaměstnavatelé mají přístup k informacím o minulém užívání návykových látek uchazečů o práci a zaměstnanců. Mohou se ocitnout v situaci, kdy musí rozhodnout, zda tyto informace použijí při rozhodování o zaměstnání, nebo zda je považují za důvěrné a respektují soukromí jednotlivců.

Etický konflikt: Na jedné straně je důležité chránit soukromí a důvěrnost jednotlivců a nepoužívat jejich minulost s návykovými látkami jako důvod k diskriminaci nebo šikaně. Na straně druhé je pro zaměstnavatele také důležité zajistit bezpečnost a produktivitu pracoviště, což může zahrnovat posouzení rizika spojeného s minulým užíváním návykových látek.

Možná řešení: Zaměstnavatelé mohou vyvinout postupy, které stanoví, jak budou zacházet s informacemi o minulém užívání návykových látek. To může zahrnovat respektování soukromí a důvěrnosti těchto informací a jejich použití pouze v případech, kdy je to nezbytně nutné pro ochranu bezpečnosti a produktivity pracoviště. Zaměstnavatelé by měli také poskytnout školení zaměstnancům ohledně významu respektování soukromí a důvěrnosti a posouzení jednotlivců na základě jejich současných schopností a dovedností relevantních pro pracovní pozici.

6 Analýza potřebnosti

Tato kapitola se zaměřuje na analýzu potřebnosti vytvoření projektu, který by se specificky zaměřil na podporu úspěšného uplatnění uživatelů návykových látek na trhu práce. Konkrétně se bude projekt týkat klientů Azylového domu v Řepčíně, který je určen pouze pro muže.

*„Sociální služba azylový dům je poskytována v souladu s § 57 a dalšími příslušnými ustanoveními zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.“
(Statutární město Olomouc)*

Cílem Azylového domu v Řepčíně je prostřednictvím poskytnutí dočasného ubytování a individuální sociální práce pomoci mužům v obtížné sociální situaci, která souvisí s jejich bezdomovectvím, aby se mohli stabilizovat, začlenit se do společnosti, rozvíjet své dovednosti pro hledání řešení své nepříznivé životní situace a aktivně zvládat nároky každodenního života (Statutární město Olomouc).

Dalším důvodem zvolení Azylového domu v Řepčíně jako vhodného subjektu pro návrh mého projektu je, že se osvědčil jako klíčový aktér poskytující podporu a pomoc jednotlivcům při jejich cestě k obnovení soběstačnosti a zapojení do pracovního prostředí.

Tato organizace je nejenom bezpečným útočištěm, ale také funguje jako odrazový můstek pro tyto jedince, kteří se snaží znovu získat svou rovnováhu v životě. Jejich multidisciplinární přístup k podpoře zahrnuje psychologickou, sociální a pracovní pomoc, což umožňuje uživatelům návykových látek získat nezbytné dovednosti a zdroje pro úspěšnou integraci do pracovního prostředí.

Důležitým aspektem organizace Azylový dům v Řepčíně je také fakt, že někteří jedinci míří právě sem po absolvování léčby své závislosti. Tento přechodový proces je klíčovým prvkem celkového úspěchu reintegrace do společnosti a trhu práce a Azylový dům v Řepčíně poskytuje podporu a strukturu potřebnou k úspěšnému přechodu.

Analýza potřebnosti se dále do hloubky zabývá průzkumem aktuálních požadavků jednotlivců, kteří v minulosti užívali návykové látky. Tato studie má za účel identifikovat klíčové faktory nezbytné pro pochopení současné situace v konkrétním azylovém zařízení. Výsledky této analýzy nejen poskytnou základ pro návrh projektu, ale také budou sloužit jako komplexní průvodce pro optimalizaci služeb poskytovaných v Azylovém domě v Řepčíně. Jsou to zjištění, která povedou k vytvoření strategií, k úspěšnému navržení projektu plně přizpůsobeného specifickým potřebám klientů.

6.1 Přehled dat

Sběr dat byl klíčovým krokem pro pochopení fungování Azylového domu v Řepčíně a také pro návrh projektu. Data a informace byly shromažďovány mnoha způsoby. Jelikož jsem ve zmíněné organizaci měla možnost dvakrát absolvovat praxi, měla jsem již předem jasno

v mnoha oblastech fungování a potřeb organizace. Zúčastnila jsem se několika porad celého pracovního týmu ohledně fungování organizace a podobně. Hovořila jsem s většinou klientů a byla přítomna spolupráce s klíčovými sociálními pracovníky. Vedla jsem několik polostrukturovaných rozhovorů s vedoucím organizace, který mi byl ochoten sdělit všechny případně potřebné informace o organizaci a jejích činnostech.

Průzkum tedy zahrnoval rozhovory s různými pracovníky organizace, od ředitelů až po sociální pracovníky. Cílem bylo získat co nejširší pohled na fungování azylového domu, jeho procesy a dynamiku. Tato data jsou klíčová pro lepší porozumění potřebám klientů a pro identifikaci oblastí, ve kterých lze zlepšit poskytované služby a navrhnout projekt.

Sběr dat a spolupráce s organizací pro mě představovaly nejen profesionální výzvu, ale také obohacující zkušenost. Během tohoto procesu jsem měla možnost naslouchat hlasům těch, kteří se každodenně angažují v poskytování služeb klientům Azylového domu v Řepčíně.

Práce s organizací byla založena na vzájemné důvěře a otevřené komunikaci. Začala jsem seznámením se s vedením a klíčovými pracovníky a následně jsem navázala kontakty s ostatními členy týmu. Během rozhovorů s pracovníky organizace jsem se snažila vytvořit prostředí, ve kterém se cítili komfortně a byli schopni sdílet své zkušenosti a názory. Využívala jsem různé techniky a metody, jako jsou otevřené otázky, aktivní poslech a reflexivní zpětná vazba, s cílem sběru co nejbohatších a nejrelevantnějších informací. Spolupráce s organizací mi zároveň poskytla hlubší vhled do fungování azylového domu, a toho by nebylo možné dosáhnout pouhými rozhovory.

6.1.1 Rozhovor

V březnu 2024 jsem s ředitelem Azylového domu v Řepčíně uskutečnila rozhovor. Tento rozhovor byl velice nápomocný k získání relevantních dat pro mou analýzu potřebnosti. Ředitel mi poskytnul své pohledy a názory ohledně fungování Azylového domu. Tento krok byl velmi důležitý k získání relevantních informací pro mou kvalifikační práci.

Při rozhovoru s ředitelem organizace panovala přátelská atmosféra. Byl ochoten sdílet své znalosti a zkušenosti. Celá spolupráce s organizací pro mě byla příjemným a inspirativním zážitkem. V následující části je popsán rozhovor.

Během rozhovoru s ředitelem Azylového domu v Řepčíně jsem se dozvěděla, že momentálně mají 10 klientů, kteří prošli léčbou závislosti, a z toho 6 z nich se aktivně snaží najít si zaměstnání. Také jsme probírali otevřenost k různým terapeutickým přístupům a informaci o sociálním pracovníkovi, který by byl ochotný vést terapeutickou skupinu. Organizace disponuje celkem 4 sociálními pracovníky a 2 pracovníky v sociálních službách. Další důležitý fakt byl, že jejich hlavním finančním podporovatelem je Evropská unie. Využívají zde testy na alkohol a drogy, i když jsou finančně náročné a jejich účinnost je omezená. Organizace by měla zájem o provádění odběrů krve kvůli drogám, ale zatím to není proveditelné. Ohledně role sociálních pracovníků v procesu začleňování klientů na pracovní trh jsme se dohodli, že jsou pro

organizaci nezbytní, a spolupráce s úřadem práce je úzká a efektivní. Tyto informace budou důležité při navrhování projektu pro organizaci Azylového domu v Řepčíně.

6.2 Specifika cílové skupiny

V rámci tohoto projektu se jedná se o muže, kteří prošli léčbou závislosti na návykových látkách a nyní aktivně hledají zaměstnání. Tito muži často prošli několika pracovními místy a nějaký čas strávili na ulici, což může negativně ovlivnit jejich schopnost udržet si stabilní zaměstnání. Mají omezené dovednosti ve vyhledávání a udržování práce, a proto potřebují další podporu a rehabilitaci při reintegraci do společnosti. Dále je pro ně typická nedůvěra k institucím jako je například Úřad práce, mývají problémy se zákonem a často mají zkušenosti s prací „načerno“. I přes svou motivaci ukončit svůj předchozí životní styl a najít trvalé zaměstnání, stále potřebují pomoc s procesem hledání práce a psychologickou podporu.

Nepřímou cílovou skupinou jsou potencionální a aktuální zaměstnanci organizace, ve které je navrhován projekt. Jejich zapojení do implementace projektu a interakce s bývalými uživateli může zásadně ovlivnit úspěch projektu a jeho dlouhodobý dopad. Rodiny bývalých uživatelů jsou také důležitou součástí nepřímé cílové skupiny, protože mohou být klíčovou podporou pro reintegraci těchto jedinců. Navíc jsou součástí nepřímé cílové skupiny i ostatní klienti organizace, ve které je projekt navrhován. Mohou z projektu profitovat prostřednictvím vytvoření podpůrného a inkluzivního prostředí v daném zařízení.

S ohledem na současnou situaci v organizaci, která disponuje kapacitou pro ubytování 48 klientů, je v ní však k datu 5.4.2024 ubytováno 37 klientů. Z této skupiny 10 jedinců v minulosti absolvovalo léčbu závislosti na návykových látkách a 6 z nich aktivně hledá zaměstnání. Těchto 6 mužů tedy představují cílovou skupinu projektu.

6.3 Příčiny problému a jeho důsledky

Uplatnění bývalých uživatelů návykových látek na trhu práce je komplexní téma, které s sebou přináší řadu příčin a dopadů problémů, jež ovlivňují jak samotné klienty, tak i organizaci, která se v rámci projektu bude snažit podporovat jejich integraci do pracovního prostředí. Rizika a dopady užívání návykových látek už v této kvalifikační práci byly popsány v kapitole 2.2. Níže jsou popsány problémy, se kterými se potýká konkrétní cílová skupina mužů v Azylovém domě v Řepčíně. Je podstatné zmínit, že tito muži do domova často přicházejí přímo z ulice a jsou většinou dlouhodobě nezaměstnaní.

Omezené sociální schopnosti

Bývalí uživatelé návykových látek často čelí omezením ve svých sociálních schopnostech. Jde o důsledek dlouhodobé izolace, nedostatek mezilidských interakcí nebo o přímé působení drog na jejich mozek. Tato omezení mohou zahrnovat obtíže s komunikací, konfliktními situacemi nebo nedostatečnou schopností pracovat v týmu.

Dopady:

- Obtíže při navazování a udržování pracovních vztahů.
- Snížená efektivita ve spolupráci s kolegy a nadřízenými.
- Potenciální neúspěch při zvládnání pracovních úkolů vyžadujících sociální dovednosti.

Neznalost v procesu zaměstnávání

Pro tuto cílovou skupinu je proces hledání a získávání zaměstnání obtížným úkolem. Neznalost pracovních postupů, nedostatečné povědomí o vlastních dovednostech a zkušenostech či nedostatek sebevědomí jsou bariérami bránícími úspěšnému uplatnění na trhu práce.

Dopady:

- Zvýšený pocit frustrace a bezmoci u klientů v procesu hledání práce.
- Omezení možností rozvoje kariéry a finanční nezávislosti.

Zápisy v trestním rejstříku

Být zapsán v trestním rejstříku může být překážkou při hledání zaměstnání a mít dlouhodobé dopady na kariéru klientů. Trestní minulost může vést k nedůvěře ze strany zaměstnavatelů a omezit klientům přístup k určitým profesím a pracovním příležitostem.

Dopady:

- Omezení možností uplatnění na trhu práce.
- Zvýšená míra frustrace a beznaděje u klientů.
- Snížená šance na stabilizaci životní situace a reintegraci do společnosti.

Možnost recidivy a relapsu

Problémy spojené s drogovou závislostí mohou klienty stále pronásledovat i po absolvování léčby a rehabilitace. Možnost recidivy a relapsu představuje vážné riziko pro jejich schopnost udržet si zaměstnání a stabilní životní situaci.

Dopady:

- Pravidelné absence z pracovního místa kvůli léčbě či zdravotním komplikacím spojeným s užíváním drog.
- Snížená produktivita a kvalita práce v důsledku fyzických či psychických komplikací.

Snížené nebo žádné sociální návyky

Návykové látky u některých klientů vedou k degradaci sociálních dovedností a způsobují klientům problémy v interakci s okolím a při adaptaci na pracovní prostředí. Nedostatečná sociální podpora a izolace mohou tyto problémy ještě zhoršovat.

Dopady:

- Obtíže s adaptací na pracovní prostředí.
- Omezení možností profesního růstu a kariérního postupu.
- Zvýšená míra stresu a úzkosti v souvislosti se sociálními interakcemi.

Stigmatizace bývalých uživatelů návykových látek

Bývalí uživatelé návykových látek čelí často stigmatizaci a předsudkům ze strany společnosti a potenciálních zaměstnavatelů. Toto stigma může být překážkou při hledání a udržení zaměstnání a ovlivňovat tak jejich sebevědomí a motivaci.

Dopady:

- Odmítání nebo diskriminace ze strany zaměstnavatelů.
- Snížená sebeúcta a motivace ke zlepšení se.
- Zvýšená míra psychického stresu a pocitů izolace.

Nízké dosažené vzdělání

Nedostatečné vzdělání je u některých mužů v cílové skupině další překážkou bránící v získání zaměstnání a rozvoji svých profesních dovedností. Nedostatek formální kvalifikace může vést k omezenému množství dostupných pracovních příležitostí.

Dopady:

- Omezené možnosti profesního růstu a kariérního postupu.
- Snížené příjmy a finanční nestabilita.
- Zvýšená míra nezaměstnanosti a závislosti na sociálních dávkách.

Rodinné problémy

Problémy spojené s drogovou závislostí mohou mít negativní dopady i na rodinný život klientů. Konflikty ve vztazích a nedostatek podpory ze strany rodiny mohou klientům znemožnit úspěšnou reintegraci do společnosti a stabilizaci jejich životní situace.

Dopady:

- Zvýšená míra stresu a psychického napětí v rodině.
- Omezená podpora ze strany rodiny při hledání a udržení zaměstnání.
- Ztráta motivace a snížená šance na úspěch v procesu rehabilitace a reintegrace.

6.4 Stakeholderi

Pro úspěšnou realizaci projektu zaměřeného na rehabilitaci bývalých uživatelů návykových látek v Azylovém domě v Řepčíně je klíčové získat podporu a finanční prostředky od relevantních stakeholderů. V této kapitole jsou představeny potenciální organizace, které by mohly být zapojeny do projektu a důvody, proč by mohly poskytnout finanční podporu.

Potencionálními stakeholdery mohou být jednotlivci, skupiny nebo organizace, které mají zájem na úspěšném realizování projektu.

Statutární město Olomouc:

Statutární město Olomouc je klíčovým partnerem v projektech sociální integrace a péče o občany ve městě. Jeho angažovanost v projektu Azylového domu v Řepčíně by mohla být motivována snahou o zlepšení životních podmínek a sociální stability v rámci města a také tím, že tuto službu zřizuje. Město může poskytnout podporu v podobě infrastrukturních investic, administrativních procedur, nebo přímé finanční podpory. Zapojení Statutárního města Olomouc do projektu by také mohlo pomoci s propojením s dalšími místními službami a organizacemi, aby se zajistilo celkové pokrytí potřeb občanů v obtížné sociální situaci v Olomouci.

Azylový dům v Řepčíně:

Azylový dům v Řepčíně je přímým provozovatelem tohoto projektu, a tudíž je klíčovým stakeholderem. Finanční podpora ze strany Azylového domu může být motivována jejich snahou poskytovat komplexní péči a podporu pro klienty, kteří se ocitli v obtížné sociální situaci.

Evropský sociální fond (ESF):

ESF je evropský fond, který podporuje projekty zaměřené na sociální integraci, vzdělávání a zaměstnanost. Projekt rehabilitace bývalých uživatelů návykových látek v Azylovém domě v Řepčíně je v souladu s cíli ESF, protože přispívá k sociální inkluzi a zvyšuje šance těchto jedinců na nalezení zaměstnání či dalšího vzdělávání.

Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV):

MPSV je státní orgán, který má za úkol podporovat sociální politiku a poskytovat finanční prostředky na projekty v oblasti sociální péče. Projekt v Azylovém domě v Řepčíně by mohl získat finanční podporu od MPSV v rámci programů zaměřených na prevenci sociálního vyloučení a podporu ohrožených skupin obyvatelstva.

Úřad práce:

Úřad práce je instituce, která hraje klíčovou roli v oblasti zaměstnanosti a sociální integrace. Jeho účast v projektu rehabilitace bývalých uživatelů návykových látek v Azylovém domě v Řepčíně by mohla být motivována jeho snahou o podporu projektů, které zvyšují zaměstnatelnost a sociální inkluzi znevýhodněných skupin obyvatelstva.

Neziskové organizace:

Podané ruce je nezisková organizace působící v oblasti prevence a léčby závislostí. Finanční podpora od Podaných rukou by mohla být motivována jejich snahou o podporu projektů, které pomáhají lidem bojujícím s následky závislostí a poskytují jim možnost nového začátku a integrace zpět do společnosti.

Charita Olomouc je další nezisková organizace zabývající se sociální pomocí a podporou lidí v obtížné životní situaci. Podpora projektu v Azylovém domě v Řepčíně by mohla být pro

Charitu motivována snahou o zlepšení životních podmínek a sociální integrace pro ty, kteří se ocitli na okraji společnosti.

6.5 Úspěšný příklad projektů v České republice a v zahraničí

Pracovní a sociální agentura **SANANIM** vznikla v září 2005 díky grantovému projektu financovanému z Evropského sociálního fondu, hlavního města Prahy a českého státního rozpočtu. Jejím hlavním účelem bylo podpořit zaměstnání bývalých uživatelů návykových látek v České republice a dosáhnout jejich sociální stability. Projekt trval dva roky a zaměřil se na vzdělávání týmu agentury, strategie pro oslovování zaměstnavatelů a budování partnerství s institucemi.

Jak již bylo zmíněno v kapitole s názvem Rizika a dopady užívání návykových látek, tak součástí projektu SANANIM je subprojekt "**Analýza potřeb léčených uživatelů návykových látek z hlediska jejich uplatnitelnosti na trhu práce**", který se zabývá identifikací potřeb klientů a jejich schopností uplatnit se na pracovním trhu. Studie provedená na 77 klientech ukázala, že hlavní překážky pro jejich uplatnění jsou záznamy v rejstříku trestů, nedostatečné vzdělání a nedostatek praxe. Další problémy zahrnují vztah k užívání návykových látek, somatické a psychické komplikace a obtížné mezilidské vztahy.

Navrhovaná opatření zahrnují poskytování pomoci při jednání s úřady a zaměstnavateli, trénink komunikačních dovedností, podporu při výběru pracovního místa a intervence zaměřené na mezilidské vztahy a kontrolu chování. Závěry projektu poukazují na nutnost realismu v očekáváních klientů ohledně pracovních pozic a příjmů a důraz na přizpůsobení se a kontrolu chování pro úspěšnou reintegraci do práce a společnosti.

Dále zde zmíním ještě zahraniční projekt, který proběhl v Dublinu. Projekt nese název **Projektová činnost protidrogové pracovní skupiny pro účastníky Iniciativy Společenství pro zaměstnanost a práci FAS**. Ze závěrečné zprávy projektu vyplývá, že mezinárodní i národní zkušenosti naznačují, že dopad zneužívání drog na jednotlivce i společenství je velmi složitý. Negativní důsledky závislosti jsou zhoršeny stigmaty, pocitem beznaděje a sociálním vyloučením. Vysoká míra relapsů a opakovaného páchání trestných činů ztěžuje úsilí o zotavení a začlenění závislých zpět do společnosti. Závislost je složitým problémem, který ovlivňuje nejen jednotlivce, ale i jejich rodiny, společenství a vrstevnické skupiny. Hledání univerzálního modelu zotavení a reintegrace je obtížné. Mezinárodní zkušenosti v rámci projektu naznačují, že zapojení do vzdělávacích programů a důraz na získání zaměstnání mohou přinést výhody, avšak správné načasování a posloupnost těchto kroků jsou klíčové pro dosažení úspěšných výsledků. Komunitní a dobrovolnické skupiny se již několik let angažují v projektech drogové rehabilitace, ale je důležité vyvážit rozdíly mezi přístupy zaměřenými na rehabilitaci a hledání zaměstnání, aby vyhovovaly individuálním potřebám. Zvýšená profesionalita, standardizace a kvalita přispívají k úspěchu obou aspektů. Jasně stanovení cílů vede k dosažení jasných

výsledků. Mnoho komunit často spoléhá na podporu ze střední Evropy, protože není k dispozici jiný mechanismus nebo zdroj pro rozvoj intervencí (Bruce, 2004).

6.6 Závěr analýzy potřebnosti

Tato analýza potřebnosti odhaluje důležité aspekty realizace projektu zaměřeného na integraci bývalých uživatelů návykových látek na trhu práce, zejména v kontextu účasti šesti mužů v Azylovém domě v Řepčíně. Přestože se jedná o relativně malou skupinu jednotlivců v určitém zařízení, potenciál pro pozitivní dopad takového projektu je významný.

Výzvy spojené s historií užívání návykových látek a adaptací na trh práce jsou značné, avšak nejsou nepřekonatelné. Analýza potřebnosti poukazuje na nutnost cílené podpory pro tyto muže, jejichž integraci do pracovního prostředí komplikují nejen individuální výzvy spojené s minulostí, ale i sociální stigma spojené s návykovými látkami.

Realizace tohoto projektu může mít řadu přínosů. Nejenže by podpořil a usnadnil reintegraci mužů do pracovního prostředí, ale také by pomohl rozvíjet jejich pracovní dovednosti a sebevědomí. Tím by se snížila jejich závislost na podpoře a zvýšila se jejich šance na úspěšnou a trvalou reintegraci do společnosti.

Zlepšení integrace bývalých uživatelů návykových látek do pracovního prostředí má potenciál pozitivně ovlivnit nejen jejich individuální životy, ale i širší sociální a ekonomické prostředí v okolí Azylového domu v Řepčíně.

Projekt by mohl dále sloužit jako model pro další azylové domy či organizace zaměřené na podporu bývalých uživatelů návykových látek při jejich reintegraci do společnosti. Jeho úspěch by mohl inspirovat a motivovat k podobným snahám v jiných zařízeních, čímž by se rozšířil jeho pozitivní dopad i mimo konkrétní komunitu Azylového domu v Řepčíně.

Výsledky této analýzy potřebnosti jasně hovoří ve prospěch realizace navrhovaného projektu. Přestože se zaměřuje na relativně malou skupinu mužů v Azylovém domě v Řepčíně, jeho potenciální přínosy pro celou komunitu bývalých uživatelů návykových látek a společnost jako celek jsou významné.

7 RESTART – Projekt pro úspěšné uplatnění bývalých uživatelů návykových látek na trhu práce

7.1 Cíl projektu:

Cílem projektu je vytvoření iniciativní skupiny pro bývalé uživatele návykových látek ubytovaných v Azylovém domě v Řepčíně. Tato skupina bude směřovat k posílení sebedůvěry a sebevědomí účastníků prostřednictvím aktivního zapojení a empowermentu. Hlavním cílem je podpora při reintegraci do pracovního prostředí a zlepšení jejich profesních vyhlídek. Skupina bude poskytovat podporu a prostředky k nalezení a udržení zaměstnání, což má za cíl snížit závislost na návykových látkách a podpořit osobní a profesní rozvoj. Dále se bude zaměřovat na aktivní informování o společenských problémech týkajících se bývalých uživatelů návykových látek na trhu práce, včetně stigmatizace, nedostatečné dostupnosti pracovních příležitostí a dalších souvisejících témat. Splnění těchto cílů přispěje k posílení sebedůvěry účastníků, zlepšení jejich postavení na trhu práce a podpoří jejich celkovou integraci do společnosti.

Projekt bude realizován od data data2024 a jeho průběh skončí 31.1.2025. Za těchto 6 měsíců se projekt naplánuje, vytvoří se projektový tým a klienti se v průběhu budou moci účastnit celkem 16 skupinových setkání se sociálním pracovníkem. Jejich trvání odhaduji na 48 hodin.

7.2 Cílová skupina

Primární cílovou skupinou projektu jsou bývalí uživatelé návykových látek, kteří momentálně pobývají v Azylovém domě v Řepčíně a mají za sebou léčbu závislosti na návykových látkách. Tito muži představují klíčovou skupinu, pro kterou je navržen projekt zaměřený na jejich úspěšnou reintegraci na trh práce a do společnosti. Projekt je navržen maximálně pro 10 zúčastněných klientů.

Kromě těchto mužů budou do projektu zapojeni i odborníci, kteří budou poskytovat individuální podporu a pomoc při překonávání překážek spojených s návratem do pracovního života. Rodinní příslušníci mužů budou také hrát důležitou roli v rámci projektu, neboť jejich podpora a angažovanost může být klíčová pro úspěch reintegrace do společnosti. Zaměstnanci Azylového domu budou aktivně zapojeni do projektu, poskytnou podporu, poradenství a další formy pomoci při plnění cílů projektu.

Celkově bude úspěch tohoto projektu mít pozitivní dopad nejen na muže přímo zapojené do projektu, ale i na celou komunitu Azylového domu v Řepčíně a širší společnost, která se podílí na podpoře bývalých uživatelů návykových látek při jejich návratu do běžného života.

Dále to může mít pozitivní dopad i na budoucí zaměstnavatele, anebo na pracovníky Úřadu práce.

8 Klíčové aktivity a indikátory splnění projektu

Tabulka 1: Klíčové aktivity a indikátory splnění projektu

Název	Příprava	Úvodní setkání	Průběh skupiny	Ukončení
Indikátory splnění	Zvolený sociální pracovník a garant projektu	Zvolení pravidel skupiny	Prezenční listina	Zpětná vazba od mužů ve formě evaluačních dotazníků
	Pracovní smlouvy			
	Harmonogram projektu			
	Prostor pro skupinová setkání	Založení prezenční listiny		
	Leták na nástěnce			
	Smlouva s organizací			

Zdroj: (Vlastní zpracování, 2024)

8.1 Klíčová aktivita 1 – Příprava

Příprava projektu je pro jeho realizaci klíčovým krokem, započne 1.7.2024 a bude trvat do 30.9.2024. První částí aktivity bude navázání spolupráce s organizací případně organizacemi, které budou projekt financovat. Poté přijde na řadu sestavení týmu projektu neboli jeho personální zajištění. Garant projektu bude zvolen organizací, ve které se projekt bude realizovat. Garant projektu později zajistí celý projektový tým. Akční skupinu povede sociální pracovník, který se zvolí v rámci organizace Azylový dům v Řepčíně, a když nebude mít nikdo z aktuálních zaměstnanců organizace o toto místo zájem, vyhlásí se výběrové řízení pro nového sociálního pracovníka.

Od potencionálního sociálního pracovníka, který povede akční skupinu, se budou očekávat tyto předpoklady: Je nezbytné, aby projevoval vysokou úroveň empatie a porozumění, uměl aktivně naslouchat a vcítit se do individuálních potřeb účastníků. Jeho komunikační schopnosti by měly být na vysoké úrovni. Schopnost vedení skupinové práce je klíčová pro tvorbu bezpečného a podpůrného prostředí pro sdílení zkušeností a vzájemnou podporu mezi účastníky. Nutná je znalost problematiky závislostí a schopnost reflexe. Důležitá je také schopnost efektivní spolupráce s dalšími odborníky a institucemi, aby byla poskytnuta co nejkomplexnější podpora při reintegraci účastníků do společnosti a na trh práce. Výhodou je i terapeutický výcvik.

Po úspěšném nalezení sociálního pracovníka, který povede tuto skupinu je na řadě informovat klienty v Azylovém domě v Řepčíně o skupině, která vznikne, a motivovat je, aby se zúčastnili. Dále se také ujasní datum prvního úvodního setkání skupiny. Toto první organizační a úvodní setkání proběhne dle harmonogramu projektu 2.9.2024. Setkání budou dále probíhat nejlépe jednou týdně, a to v rozmezí 2–3 h jednoho setkání. Bude záležet na obsáhlosti zvolených témat a na aktivitách jednotlivých setkání. Zvolený sociální pracovník bude mít za úkol osobně každého klienta pozvat na účast skupiny. Vybere právě ty klienty, u kterých se předpokládá jejich účast, anebo by mohli mít podobné problémy, které se budou řešit v rámci projektu.

Další částí této aktivity bude zajištění místa, ve kterém budou tato skupinová setkání probíhat. Organizace sama vybere místnost v organizaci, která bude vhodná pro realizaci skupinových setkání.

Sociální pracovník, který povede skupinu bývalých uživatelů návykových látek, bude provádět široké spektrum aktivit zaměřených na podporu účastníků v procesu reintegrace na trh práce a do společnosti. To zahrnuje individuální poradenství, skupinovou terapii, pracovní poradenství, trénink sociálních dovedností, podporu při hledání zaměstnání a organizaci aktivit pro sociální integraci. Jeho hlavním cílem bude posílení dovedností, sebevědomí a sociálních vazeb účastníků, aby byli schopni úspěšně se reintegrovat do běžného života a trhu práce.

Indikátory splnění: Jmenování garanta projektu, podepsání partnerské dohody s organizací, která bude projekt financovat, sestavený harmonogram projektu, přijetí sociálního pracovníka do týmu, pracovní úvazek sociálního pracovníka bude možné ověřit pracovní smlouvou, zajištěný prostor, kde se bude skupina setkávat, vyvěšený leták, který se dále bude dát ověřit daňovým dokladem.

8.2 Klíčová aktivita 2 – Úvodní setkání

První organizační skupinové setkání je klíčovým krokem při založení nové skupiny nebo při začátku nové skupinové činnosti. Během tohoto setkání se členové skupiny setkávají, aby společně stanovili směřování, cíle a způsoby práce pro budoucí spolupráci.

Prvním důležitým bodem je stanovení cílů a očekávání, které členové skupiny sdílejí. Je zásadní, aby každý člen měl jasnou představu o tom, čeho skupina chce dosáhnout a jakým způsobem toho chce dosáhnout.

Seznamování se s ostatními členy skupiny následuje jako další krok. Toto vzájemné seznámení umožňuje vytvoření prostředí důvěry a porozumění mezi členy skupiny, což posiluje spolupráci a efektivitu práce.

Následně skupina společně stanovuje pravidla a očekávání pro svou činnost. Definování pravidel komunikace, rozhodování a účasti na setkáních je klíčové pro udržení produktivního a harmonického prostředí v rámci skupiny. Plánování budoucích činností je dalším důležitým bodem na programu prvního setkání. Skupina bude diskutovat o plánech a aktivitách, které má v úmyslu provádět.

Vyjasnění rolí a odpovědností uzavírá první organizační setkání. Členové skupiny si sdělují své očekávané příspěvky a zodpovědnosti, což pomáhá zajistit efektivní fungování skupiny a spravedlivé rozdělení práce. Toto první setkání také určí, zda se klienti budou skupiny nadále účastnit.

Po prvním setkání bude úkolem sociálního pracovníka vytvořit plán jednotlivých témat, která budou obsahem jednotlivých schůzek skupiny. Tento plán bude nejlépe vyvěšen vedle plakátu na nástěnce u hlavního vchodu do budovy. Je to i z toho důvodu, že někteří účastníci skupiny nemusí mít zájem na všech tématech jednotlivých schůzek. Dále se založí prezenční listina, do které se budou zúčastnění klienti každou schůzku podepisovat.

Indikátory splnění: Zvolená témata jednotlivých schůzek, jasně stanovená pravidla fungování skupiny, sepsaná prezenční listina.

8.3 Klíčová aktivita 3 - Průběh skupiny

Začátek klíčové aktivity Průběh skupiny je stanoven na 2.9.2024. Každé z těchto setkání bude mít svůj vlastní charakter a směřování. Některá se budou více zaměřovat na praktické aspekty projektu, zatímco v jiných bude prostor pro hlubší zkoumání teoretických otázek. Výběr a realizace témat bude záviset na sociálním pracovníkovi a na společné domluvě klientů na úvodním setkání. Níže jsou popsána potencionální témata jednotlivých schůzek skupiny.

Téma setkání: Sebepoznání a sebehodnocení

Aktivita: klienti mohou vytvořit seznam svých dovedností, zkušeností a zájmů, které by mohly být užitečné na trhu práce. Následně mohou diskutovat o svých silných stránkách a oblastech, na kterých chtějí pracovat.

Téma setkání: Profesní orientace a plánování kariéry

Aktivita: Průzkum kariérových možností, klienti mohou zkoumat různé profese a pracovní pozice, které by je zajímaly. Mohou se podělit o své zájmy a cíle v oblasti kariéry a společně vytvořit akční plán pro dosažení svých cílů.

Téma setkání: Zlepšování pracovních dovedností

Aktivita: Workshopy a cvičení na rozvoj dovedností, sociální pracovník může vést workshopy zaměřené na rozvoj komunikačních dovedností, řešení konfliktů, či time managementu. Mohou také praktikovat interaktivní cvičení na zlepšení pracovních dovedností, jako je psaní životopisu, pohovorů a prezentací.

Téma setkání: Hledání zaměstnání a podpora při hledání práce

Aktivita: Praktická cvičení na hledání práce, klienti mohou společně procházet inzeráty, připravovat si odpovědi na časté otázky při pohovoru a zkoušet si různé situace v rámci role-playingu. Sociální pracovník může také poskytnout podporu při psaní životopisu a motivovat klienty k pravidelnému hledání zaměstnání.

Téma setkání: Podpora při pracovní adaptaci a udržení zaměstnání

Aktivita: Mentoring a podpora na pracovišti, sociální pracovník může pomoci klientům přizpůsobit se novému pracovnímu prostředí a poskytnout jim podporu při řešení případných obtíží na pracovišti. Mohou společně diskutovat o strategiích pro zvládání stresu, řešení konfliktů a budování dobrých vztahů s kolegy a nadřízenými.

Téma setkání: Podpora v osobním růstu a stabilitě

Aktivita: Skupinová terapie a reflexe, klienti mohou společně reflektovat své pokroky a překážky v procesu hledání zaměstnání a resocializace. Mohou se podělit o své úspěchy a obavy a získat podporu od ostatních členů skupiny. Sociální pracovník může vést skupinové terapeutické sezení zaměřené na posílení sebevědomí, sebedůvěry a osobního růstu.

Téma setkání: Zvládání relapsů a prevence návratu k užívání návykových látek

Aktivita: Plán prevence relapsu, klienti mohou společně pracovat na identifikaci spouštěcích faktorů a rizikových situací, které by mohly vést k relapsu. Mohou se naučit strategie pro zvládání touhy po užívání, vyhýbání se rizikovým situacím a hledání alternativních způsobů, jak se zabavit a relaxovat.

Téma setkání: Skupinová psychoterapie a emocionální podpora

Aktivita: Skupinová terapeutická sezení, klienti mohou sdílet své pocity, obavy a zkušenosti spojené s jejich minulou závislostí na návykových látkách. Mohou se podělit o své úspěchy a neúspěchy v procesu zotavování se a nalézání nové cesty v životě. Sociální pracovník může

vést terapeutické diskuse zaměřené na emocionální podporu, sebeuvědomění a rozvoj emocionálních dovedností.

Téma setkání: Empowerment a posilování silných stránek

Aktivita: Posilování sebevědomí a sebeúcty, klienti mohou společně identifikovat své silné stránky a úspěchy, které dosáhli v procesu zotavování se. Mohou se podělit o své příběhy o překonávání překážek a získávání kontroly nad svým životem. Sociální pracovník může vést diskuse a cvičení zaměřené na posilování sebevědomí a podporu klientů v jejich cestě k soběstačnosti a úspěchu.

Indikátory splnění: prezenční listina a podpisy zúčastněných klientů.

8.4 Klíčová aktivita 4 – Ukončení projektu

Poslední klíčovou aktivitou projektu je samotné ukončení projektu. Toto poslední skupinové setkání proběhne 10.1.2025. Setkání bude zaměřeno na celkové zhodnocení průběhu skupiny ze strany jejích členů. Muži zúčastnění na projektu vyplní evaluační dotazník, který bude sloužit pro evaluaci projektu a jeho následné zhodnocení. Výsledky tohoto dotazníku budou zahrnuty do finální zprávy projektu.

Indikátory splnění: výsledky evaluačních dotazníků.

9 Výstupy a předpokládané výsledky projektu

Projekt si klade za cíl posílit kompetence a sebedůvěru zúčastněných klientů v různých oblastech, které mají vliv na jejich úspěšnou integraci na trh práce a překonání nástrah spojených s užíváním návykových látek.

Prvním důležitým výstupem je zplnomocnění klientů. To znamená, že se klienti budou cítit silnější a schopnější přijímat rozhodnutí, která ovlivní jejich životní dráhu. Díky tomu budou mít větší motivaci pro aktivní zapojení do procesu hledání zaměstnání a budou schopni samostatně a kriticky zhodnotit svoji životní situaci.

Dalším významným cílem projektu je zvýšení sebevědomí účastníků. To, že budou mít představu o svých silných stránkách a dovednostech, povede k tomu, že se budou cítit lépe a budou připraveni na vstup do trhu práce. Tento aspekt je klíčový, protože sebevědomí hraje důležitou roli při úspěšném zvládnutí pracovních výzev a vyrovnávání se se stresujícími situacemi.

Klienti projdou také procesem získání dovedností nezbytných pro úspěšné uplatnění na trhu práce. To zahrnuje psaní strukturovaných životopisů, rozpoznání nekalých nabídek práce a porozumění nevýhodám nelegálních pracovních možností. Tyto dovednosti jsou klíčové pro to, aby klienti mohli s jistotou hledat a získávat zaměstnání odpovídající jejich schopnostem a potřebám.

Důležitou součástí projektu je také prevence relapsů a podpora klientů při zvládnutí stresových situací. Klienti se naučí techniky relaxace a zvládnutí stresu, což jim pomůže vyrovnat se s výzvami spojenými s hledáním zaměstnání a prevencí návratu k užívání návykových látek.

Výsledky projektu budou měřitelné zejména zvýšenou motivací účastníků pro hledání zaměstnání, snížením rizika návratu k užívání návykových látek a zvýšenou soběstačností klientů. Tímto způsobem projekt přispěje k integraci bývalých uživatelů návykových látek na trh práce a k prevenci sociálního vyloučení.

9.1 Management rizik

Při identifikaci rizik mého projektu, který se zaměřuje na skupinová setkání mužů se sociálním pracovníkem, je nezbytné zvážit a adresovat i míru jejich pravděpodobnosti a preventivní opatření.

Jedním z hlavních rizik je **nízká účast mužů na schůzkách skupiny**. Tato situace má vysokou pravděpodobnost a může jí být předcházeno prostřednictvím včasné a efektivní propagace projektu, přizpůsobením aktivit tak, aby byly přitažlivé pro cílovou skupinu a motivováním mužů k účasti. Dalším potenciálním rizikem je **nízká aktivizace a motivace mužů**, což je také pravděpodobné. Tomu lze čelit přizpůsobením aktivit tak, aby lépe

odpovídaly potřebám účastníků a podněcovaly jejich angažovanost. **Nedostatečné finance** představují další významné riziko se středně vysokou pravděpodobností. Toto riziko lze minimalizovat vyhlášením finanční sbírky, navýšením rozpočtu organizace nebo podáním žádosti o grant. **Zpoždění klíčových aktivit** může také narušit průběh projektu a má středně vysokou pravděpodobnost. Preventivní opatření zahrnují efektivní spolupráci v týmu a správné načasování klíčových událostí. Existuje též riziko, že **zvolená témata nebudou pro účastníky dostatečně atraktivní**, i když to má nízkou pravděpodobnost. Tento problém lze řešit tím, že účastníci budou mít možnost vybrat si témata přímo sami. **Porušování pravidel skupiny** představuje středně vysoké riziko, které lze snížit tím, že účastníci projektu budou zapojeni do stanovení pravidel skupiny a bude možnost pravidla upravit v průběhu projektu. Dále existuje riziko, že **skupina přestane plnit svůj cíl a stane se pouze místem pro formální setkávání účastníků**. S tímto rizikem je třeba se vyrovnat výběrem atraktivních témat a činností, které podpoří zájem účastníků a pomohou udržet zaměření skupiny na dosahování stanovených cílů.

Tabulka 2: Management rizik

Riziko	Pravděpodobnost	Preventivní opatření
Nízká účast mužů na schůzkách skupiny	Vysoká	Včasná a efektivní propagace, přizpůsobení aktivit, motivace k účasti.
Nízká aktivizace a motivace mužů	Vysoká	Přizpůsobit aktivity
Nedostatečné finance	Středně vysoká	Vyhlášení finanční sbírky, navýšení rozpočtu organizace, žádost o grant.
Zpoždění klíčových aktivit	Středně vysoká	Efektivní spolupráce, správné načasování klíčových aktivit.
Zvolená témata nebudou pro účastníky dost atraktivní	Nízká	Možnost volby témat přímo účastníky.
Porušování pravidel skupiny	Středně vysoká	Na určení pravidel skupiny se budou podílet i účastníci projektu, možnost upravení pravidel v průběhu projektu.
Skupina přestane plnit svůj cíl a stane se pouze místem, kde se účastníci budou setkávat	Středně vysoká	Zvolit atraktivní témata a činnosti.

Zdroj: (Vlastní zpracování, 2024)

9.2 Přidaná hodnota projektu

Projekt představuje komplexní iniciativu zaměřenou na podporu bývalých uživatelů návykových látek při jejich integraci na trh práce a prevenci sociálního vyloučení. Jeho hlavním

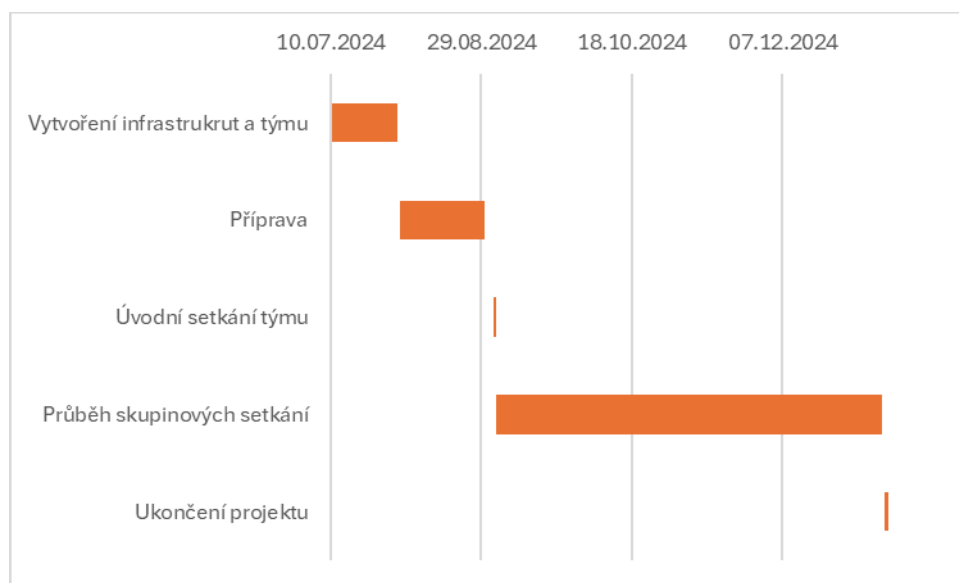
cílem je posílit kompetence a sebedůvěru klientů, aby byli schopni aktivně se účastnit pracovního trhu a efektivně se vyrovnávat s nástrahami spojenými s užíváním návykových látek.

Nad rámec praktických dovedností a poradenství poskytuje projekt také důležitou sociální podporu. Individuální poradenství a skupinová setkání vytvářejí prostředí důvěry a solidarity, které podporuje proces rehabilitace a integrace klientů do společnosti.

Celkově lze tedy říci, že projekt přináší přidanou hodnotu v podobě komplexní podpory klientů v jejich cestě k úspěšné integraci na trhu práce a překonání nástrah spojených s užíváním návykových látek. Jeho multidisciplinární přístup a důraz na posílení kompetencí, sebedůvěry a sociální podpory klientů přispívají ke zlepšení jejich životní situace, sociálnímu začlenění a celkovému zdraví a blahobytu. Projekt by mohl být inspirací pro další azylové domy, které pracují s uživateli návykových látek. Dále projekt poskytne nové kompetence pro pracovníky, a to by mohlo mít potenciál pro vytvoření dalších projektů, které se mohou zaměřovat i na jiná témata. Zároveň při pozitivní zpětné vazbě a celkovém zhodnocení může být projekt opakován nebo začleněn do „standardního“ poskytování služeb organizace. Jako další přidanou hodnotu projektu vnímám i to, že by mohl přispět k navázání nebo posílení partnerství dané služby s dalšími aktéry, jako jsou Úřad práce, další neziskové organizace a podobně.

9.3 Harmonogram – Ganttův diagram

Graf 2: Ganttův diagram

Zdroj: (Vlastní zpracování, 2024)

9.4 Rozpočet projektu

V této části se zaměřím na sestavení rozpočtu, což je klíčový krok při plánování jakéhokoli projektu. Dále se budu věnovat analýze nákladů včetně výpočtu hodinových mezd klíčových účastníků, jako je garant projektu a sociální pracovník. Na základě dostupných dat a platových tabulek je zde vytvořen přehled finančních potřeb projektu.

Pro výpočet pracovní mzdy obou pracovníků, kteří se zúčastní projektu jsem použila platové tabulky sociálních služeb pro rok 2024 (Kurzy.cz). Z této tabulky jsem zvolila pro oba zaměstnance s předpokladem, že oba budou sociální pracovníci, 5. platový stupeň a 9. platovou třídu. Tato měsíční mzda sociálního pracovníka činí 29 190 Kč.

Poté jsem tedy vypočítala hodinovou mzdu, vycházející z tohoto průměrného platu a počtu pracovních hodin v měsíci. Zjistila jsem, že hodinová mzda těchto sociálních pracovníků bude 182 Kč/h.

Nakonec jsem vypočítala náklady na sociálního pracovníka pro projekt, přičemž jsem využila hodinovou mzdu 182 Kč/h a vynásobila ji počtem hodin (52), což mi poskytlo částku 9 464 Kč. Předpokládám, že práce sociálního pracovníka, která bude zahrnovat spolupráci s garantem projektu, skupinová setkání, pozvání klientů, vyhodnocení evaluačních dotazníků a vytvoření závěrečné zprávy projektu nepřekročí 52 h jeho pracovní doby.

Tímto způsobem jsem získala celkové náklady na projekt, které činily 20 020 Kč za garanta projektu a 9 464 Kč za sociálního pracovníka, přičemž jsem zohlednila platové údaje platné pro rok 2024. Práce garanta projektu bude obnášet nákup potřebných materiálů, případné výběrové řízení sociálního pracovníka, navázání spolupráce s finančními zdroji, zajištění prostor, koordinace a moderace projektu, spolupráce se sociálním pracovníkem. Toto odhaduji na 110 h práce.

V rámci projektu budou účastníci vykonávat různé aktivity, které vyžadují materiály jako jsou papíry a psací potřeby. Vzhledem k potřebě organizovat tyto aktivity efektivně, bylo zjištěno, že bude nezbytné zajistit papíry jak obyčejné, tak linkované. Obyčejné nelinkované papíry formátu A3 budou využívány pro různé kreativní úkoly a dokumentaci projektu. Na internetové stránce Moravel.cz bylo zjištěno, že cena za balík obyčejných nelinkovaných papírů A3 činí 145 Kč.

Kromě toho budou také potřeba linkované papíry pro poznámky a trénink psaní životopisů. Z důvodu efektivního řízení projektových nákladů je plánováno zakoupit 250 skládaných kusů linkovaných papírů A3 za cenu 2 Kč za kus. Celková cena za linkované papíry tedy činí 500 Kč.

Dalším důležitým materiálem jsou psací potřeby, konkrétně barevné fixy a kuličková pera. Pro realizaci projektových aktivit bude potřeba 10 balení barevných fixů, přičemž cena jednoho balení na internetové stránce Košík.cz činí 75 Kč, celkem tedy 750 Kč. Kromě toho budou účastníci potřebovat kuličková pera, která jsou na stránce Vše do školy a kanceláře na jednom místě dostupná za cenu 4 Kč za kus. Zakoupeno jich bude 15. Tedy dohromady za cenu

60 Kč. S ohledem na úsporné opatření, aby nebylo nutné platit poštovné, je plánováno tyto materiály zakoupit v kamenných obchodech. Celková cena za kancelářské potřeby činí 1455 Kč.

Prostor, ve kterém se bude projekt realizovat, bude v rámci organizace Azylový dům. Předpokládá se tedy, že tato organizace zajistí místnost, vybavení místnosti a energie.

Celková předpokládaná cena projektu tedy po sečtení vyjde na 30 939 Kč.

Tabulka 3: Rozpočet projektu

Druh výdaje	Jednotka	Počet	Cena	Celková cena
Mzda garanta	Hodina	110	182 Kč	20 068 Kč
Mzda sociálního pracovníka	Hodina	52	182 Kč	9 475 Kč
Papíry obyčejné, balení	Kus	1	145 Kč	145 Kč
Papíry linkované	Kus	250	2 Kč	500 Kč
Fixy, balení	Kus	10	75 Kč	750 Kč
Kuličková pera	Kus	15	4 Kč	60 Kč
Celková cena projektu	30 998 Kč			

Zdroj: (Vlastní zpracování, 2024)

9.5 Logický rámec projektu

Tabulka 4: Logický rámec projektu

	Logika intervence	Objektivně ověřitelné ukazatele	Zdroje, prostředky k ověření	Předpoklady a rizika
Záměr projektu	Zavedení prospěšné aktivity pro bývalé uživatele návykových látek v Azylovém domě v Řepčíně	Předpokládaný počet 4–10 zúčastněných mužů na jednom skupinovém setkání z 16.	Prezenční listina	
Cíle projektu	Vytvoření projektu RESTART pro muže v Azylovém domě v Řepčíně	4 měsíce fungující projekt pro muže v Azylovém domě v Řepčíně	Prezenční listina a evaluační dotazník	Nízká účast Motivace k účasti na setkáních
Výsledky, výstupy	Fungování 4měsíční projektové skupiny	Zplnomocnění a participace mužů na projektu	Prezenční listina a evaluační dotazník	Muži využívají získané zkušenosti v rámci svého osobního života
Klíčové aktivity	1: příprava 2: úvodní setkání 3: průběh skupiny 4: ukončení	Finanční zdroje	Harmonogram projektu	Motivace mužů k participaci na fungování skupiny

Zdroj: (Vlastní zpracování, 2024)

Závěr

Cílem bakalářské práce byla konceptualizace problematiky uplatnění uživatelů drog na trhu práce a dále zpracovat projektový záměr, který by podpořil uplatnění uživatelů drog na trhu práce. S projektem souvisí i návrh klíčových aktivit projektu a jeho organizační zajištění. Hlavním cílem projektu bylo posílit kompetence a sebedůvěru klientů, aby byli schopni aktivně se účastnit pracovního trhu a efektivně se vyrovnávat s nástrahami spojenými s užíváním návykových látek. V průběhu analýzy byly identifikovány klíčové aspekty projektu, včetně potřeby sociální podpory, posílení kompetencí klientů a zajištění materiálních a finančních prostředků. V rámci práce byl sestaven rozpočet projektu, který zohledňuje potřeby a náklady spojené s jeho realizací. Byly identifikovány potřeby materiálů a prostor a proveden výpočet mzdy klíčových pracovníků projektu.

Celkově lze konstatovat, že projekt zaměřený na podporu bývalých uživatelů návykových látek při jejich integraci na trh práce přináší významnou přidanou hodnotu a může sloužit jako inspirace pro další podobné iniciativy v oblasti sociální práce a prevence sociálního vyloučení. Takový projekt může být rozhodujícím krokem ve zlepšování životních podmínek této zranitelné skupiny obyvatel a mít pozitivní dopad nejen na jednotlivce, ale i na celou společnost.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá analýzou potřeby a návrhem projektu zaměřeného na uplatnění bývalých uživatelů návykových látek na trh práce. Cílem práce je identifikovat klíčové výzvy spojené s reintegrací této specifické cílové skupiny a navrhnout projekt, který by jim pomohl překonat tyto překážky a úspěšně se integrovat do pracovního prostředí a do společnosti. Práce se zaměřuje na skupinu mužů, kteří pobývají v Azylovém domě v Řepčíně a prošli léčbou závislosti na návykových látkách. Analytická část práce zkoumá faktory ovlivňující úspěšnou reintegraci bývalých uživatelů návykových látek na trh práce a identifikuje klíčové potřeby této cílové skupiny. Na základě získaných poznatků je navržen projekt, který kombinuje individuální podporu, skupinové terapie, pracovní poradenství a sociální integraci s cílem posílit dovednosti, sebevědomí a sociální vazby účastníků. Výsledkem práce je návrh projektu, který může přinést pozitivní změny jak pro účastníky, tak pro veřejnost.

Klíčová slova: uživatelé návykových látek, trh práce, reintegrace, muži bez domova, sociální práce

Annotation

The bachelor thesis deals with the analysis of the need and design of a project aimed at the integration of former substance users into the labour market. The aim of the thesis is to identify the key challenges associated with the reintegration of this specific target group and to design a project that would help them overcome these obstacles and successfully integrate into the work environment and society. The work focuses on a group of men who reside in the Asylum House in Řepčín and have undergone treatment for substance abuse. The analytical part of the thesis examines the factors influencing the successful reintegration of former substance users into the labour market and identifies the key needs of this target group. Based on the findings, a project combining individual support, group therapy, occupational counselling and social integration is designed to strengthen the skills, self-esteem and social ties of the participants. The result of the work is a project proposal that can bring about positive changes for both the participants and the public.

Key words: substance users, labour market, reintegration, homeless men, social work

Bibliografie

BIEDERMANOVÁ, Eva a PETRAS, Michal, 2011. Možnosti a problémy resocializace vězňů, účinnost programů zacházení. Online. Institut pro kriminologii a sociální prevenci v Praze. ISBN 978–80-7338-115-8.

DUKOVÁ, Ivana, Martin DUKA a Ivanka KOHOUTOVÁ, 2013. Sociální politika, Učebnice pro obor sociální činnost. Grada. ISBN 978-80-247-3880-2.

FALDÍKOVÁ, Petra, 2014. Hypertenze – bio-psycho-sociální model. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci pedagogická fakulta.

HRUŠKA TVRDÝ, Lubor 2008. Změny na trhu práce a perspektivy vzdělanosti. VŠB – Technická univerzita Ostrava. ISBN 978-80-248-1729-3.

JAVŮRKOVÁ, Alena a Jaroslava RAUDENSKÁ, 2011. Lékařská psychologie ve zdravotnictví. Psyché (Grada). Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-2223-8.

JEDLIČKA, Richard, 2004. Děti a mládež v obtížných životních situacích: nové pohledy na problematiku životních krizí, deviací a úlohu pomáhajících profesí. Praha: Themis. ISBN 80-7312-038-0.

KOŠÍK.CZ. Centropen fixy. Online. Košík.cz Dostupné z: https://www.kosik.cz/p574131-centropen-fixy-75504?gad_source=1&gclid=Cj0KCQjw8pKxBhD_ARIsAPrG45kugOmaO1KocHodg6GCuEk2dDnzjut2YTn6Leuw_2NkI_WaNr59VZ8aArshEALw_wcB#productDescription. [citováno 2024-04-15].

KURZYCZ., 2024. Kurzy.cz. Online. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/makroekonomika/nezamestnanost>. [citováno 2024-03-28].

MAREŠ, Petr, 2002. Nezaměstnanost jako sociální problém. 3. vyd. Sociologické nakladatelství. ISBN 80-86429-08-3.

MATOUŠEK, Oldřich a kol., 2008. Metody a řízení sociální práce. 2. vyd. Portál. ISBN 978-80-7367-502-8.

MORAVEL. Papírenské potřeby. Online. Dostupné z: <https://www.moravel.cz/papir-a-papirenske-vyrobky/kategorie/1>. [citováno 2024-04-15].

NÁRODNÍ ZDRAVOTNICKÝ INFORMAČNÍ PORTÁL (NZIP). Návykové látky (drogy). Online. Nzip.cz. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/clanek/323-navykove-latky-drogy>. [citováno 2024-02-20].

NÁRODNÍ ZDRAVOTNICKÝ INFORMAČNÍ PORTÁL (NZIP). Závislost: co to je? Online. Nzip.cz. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/clanek/320-zavislost-zakladni-informace>. [citováno 2024-02-20].

NEZISKOVÁ VEŘEJNĚ PROSPĚŠNÁ SPOLEČNOST. Řekni NE drogám – řekni ANO životu. Online. Dostupné z: <https://www.drogy.cz/main>. [cit. 2024-03-26].

OBECNĚ PROSPĚŠNÁ SPOLEČNOST SIRIUS (OPS), 2021. Jak vypadá léčba? Online. Šance dětem. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/jak-vypada-lecba>. [cit. 2024-04-04].

OBECNĚ PROSPĚŠNÁ SPOLEČNOST SIRIUS (OPS). Abstinence/abstinenční příznaky. Online. Šance dětem. Dostupné z: <https://sancedetem.cz/slovník/abstinenceabstinenční-priznaky>. [cit. 2024-04-04].

PRACOVNÍ A SOCIÁLNÍ AGENTURA O. S. SANANIM, [2007]. Manuál dobrá praxe. Nestátní nezisková organizace Sananim.

RIEGER, Zdeněk, 1998. Loď skupiny: inspirace pro současné i budoucí Lodivody ve skupinové terapii: příručka pro odborníky. Konfrontace. ISBN 80-86088-03-0.

SANANIM, [2006]. Závěrečná zpráva projektu analýzy potřeb léčených uživatelů návykových látek z hlediska jejich uplatnitelnosti na trhu práce. Online. Sananim. Dostupné z: <https://www.adiktologie.cz/file/347/zz-projekt-sananim-4.pdf>. [citováno 2024-03-01]

SEVT. Psací potřeby. Online. Vše do školy a kanceláře na jednom místě. Dostupné z: https://www.sevt.cz/produkt/mafia-jednorazove-kulickove-pero-modre-41001400/?gad_source=1&gclid=Cj0KCQjw8pKxBhD_ARIsAPrG45mw0gTCE1HCWQS19s5p0WP-cU3B4-KDPGa2OpRYKh5I12KGqW48AtcaAiDwEALw_wcB. [citováno 2024-04-15].

SPENCER, Jon, Jo DEAKIN, Toby SEDDON, Rob RALPHS a Julie BOYLE, 2008. Getting Problem Drug Users (Back) Into Employment. 2. vyd. Manchester: Criminal Justice Research Unit School of Law University of Manchester. ISBN: 978-1-906246-10-5.

SPOLEČNOST SOCIÁLNÍCH PRACOVNÍKŮ ČR, z., 2006. Etický kodex Společnosti sociálních pracovníků České republiky. Online. Společnost sociálních pracovníků ČR. Dostupné z: http://socialnipracovnici.cz/public/upload/image/eticky_kodex_sspr.pdf. [citováno 2024-07-03].

STATUTÁRNÍ MĚSTO OLOMOUC. Azylový dům. Online. Statutární město Olomouc, informační portál. Dostupné z: <https://www.olomouc.eu/obcan/socialni-sluzby/socialni-sluzby/azylovy-dum/detail=7589>. [citováno 2024-04-10].

TŮMOVÁ, Kateřina, 2019. (Znovu) začleňování osob, které prošly léčbou závislosti na alkoholu do běžného života. Diplomová práce. Karlova univerzita.

UNIVERSAL LEARNING SYSTEMS, [2004]. Drugs Task Force Project Activity for FAS Community Employment and Job Initiative Participants. Universal Learning System

ÚŘAD PRÁCE ČR. Job club. Online. Dostupné z: <https://www.uradprace.cz/job-club-1>. [citováno 2024-03-20].

Usnesení předsednictva České národní rady ze dne 16. prosince 1992, o vyhlášení Listiny základních práv a svobod (ústavní zákon).

VELTRUSKÁ, Nina, 2019. Rizika závislosti a jejich východiska řešení. Bakalářská práce. Vysoká škola regionálního rozvoje a bankovní institut v Praze.

Zákon 108/2006 Sb. ze dne 31. března 2006, o sociálních službách.

Zákon 435/2004 Sb. ze dne 23. července 2007, o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.

Seznam příloh

Příloha 1: Přepis rozhovoru.....	65
----------------------------------	----

Přílohy

Příloha 1: Přepis rozhovoru

1. Kolik uživatelů návykových látek, kteří podstoupili nějakou formu léčby své závislosti, má tato organizace?

- Klienti často přichází i odchází, ale momentálně jich tu máme 10.

2. Kolik z nich se aktivně snaží sehnat zaměstnání?

- Podle informací od jejich klíčových sociálních pracovníků je to 6 klientů.

3. Jsou otevřeni například skupinovým sezením se sociálním pracovníkem, kde by řešili toto téma?

- Určitě ano.

4. Kolik sociálních pracovníků má vaše organizace?

- 4 sociální pracovníci a 2 pracovníci v sociálních službách.

5. Byli by ochotni nějakou takovou skupinu vést?

- Máme tu právě jednoho sociálního pracovníka, který se o toto téma zajímá a byl by ochotný takovou skupinu vést.

6. Kolik klientů by se případně zúčastnilo?

- Všech 6 zmíněných.

7. Podporují vás nějaké příspěvkové organizace?

- Ano, významným poskytovatelem příspěvků je například Evropská unie.

8. Jaké používáte nástroje při řešení drogové problematiky?

- Máme tady testy na alkohol, a i na drogy, ale jsou finančně náročné a stejně z toho nic moc nejde poznat.

9. V jaké míře jsou efektivní?

- Docela ano, klienti ví, že když nadýchají například více než 0,8 ‰ alkoholu, tak nebudou puštěni dovnitř.

10. Co byste v kontextu tohoto problému pro vaši organizaci potřebovali?

- No nejlépe odběry krve kvůli drogám, ale to je spíše nemožné.

11. Jakou roli hrají právě sociální pracovníci při začleňování klientů na pracovní trh?

- Podle mě velmi důležitou, jejich klíčoví sociální pracovníci s nimi řeší všechny okolnosti při hledání zaměstnání.

12. Jaká spolupráce existuje mezi vámi a Úřadem práce?

Úzká spolupráce. Řeší například nájem klientů, evidenci, a i dluhovou problematiku.